

škofja Loka

dz 0
MOZAIK
2019

070.489(497.42elezniki)

120190224,5

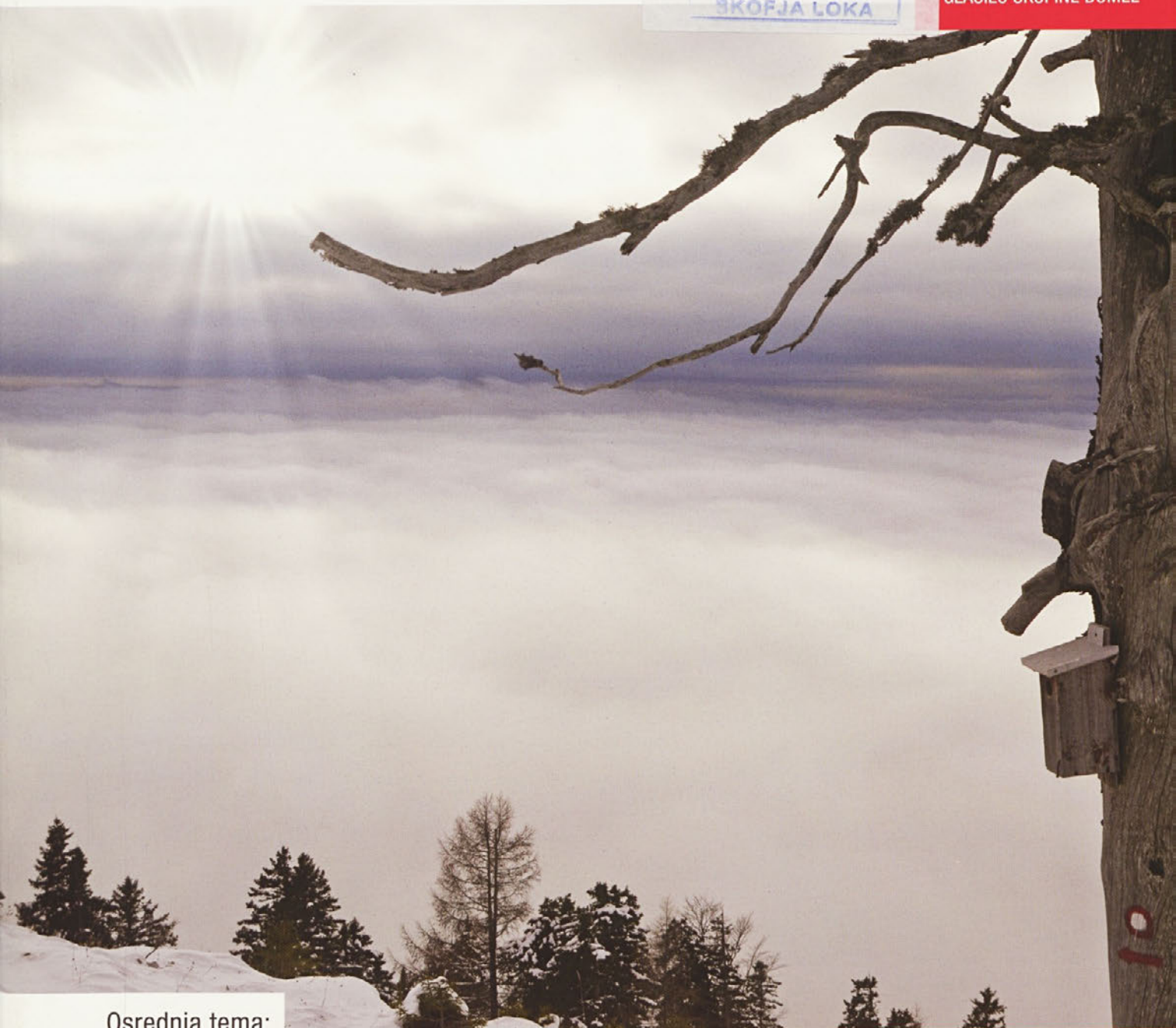
COBISS

KNJIŽNICA ŠKOFJA LOKA

MOZAIK

ŠKOFJA LOKA
KNJIŽNICA
IVANA TAVČARJA
ŠKOFJA LOKA

GLASILO SKUPINE DOMEL

Osrednja tema:

Strategija skupine Domel za obdobje 2020–2025

Razvoj in industrializacija rotorjev in statorjev za e-kompresor

Skrb za zaposlene - Domelova lista ugodnosti

december 2019 | letnik 39

5

BESEDA UREDNICE

Verjetno ste že opazili, da je tokratna številka malce drugačna. Mozaik je dopolnil že 13 let in od samega začetka izhajanja v oktobru leta 2006 je ostal v nespremenjeni obliki. Zato smo se v uredniškem odboru odločili, da mu vdahnemo nekaj svežine. In tako je pred vami praznična decembrska številka v osveženi in prenovljeni obleki. Mozaik bo še naprej izhajal petkrat letno. In upamo, da vam bo všeč.

Romana Lotrič
Glavna urednica

Oktober nas je razveseljeval z obilico lepih in sončnih dni, november pa je bil z dežjem in meglo njegovo pravo nasprotje. Kljub temu čemerno novembrsko vreme ni pokvarilo naše dobre volje, kar dokazujejo številne aktivnosti, v katere smo bili vpeti v zadnjih mesecih.

Domel je v sodelovanju s kupcem razvil in industrializiral dva tipa učinkovitega statorja in rotorja za direktni pogon e-kompresorja za klimatsko napravo v električnem avtomobilu.

Nadaljujemo s predstavitvijo teme s področja kakovosti - tokrat smo se dotaknili razvoja kakovosti, ter s predstavitvijo druge skupine udeležencev Domelove akademije in njihove projektne naloge. Izboljšanje organizacije dela na projektih.

S 1. 1. 2020 stopijo v veljavo spremembe v zvezi z minimalno plačo. Podlaga za spremembe je novela Zakona o minimalni plači in bo po novem znašala 940,58 EUR bruto.

V Domelovem poslanstvu imamo zapisano vrednoto Skrb za stranke in zaposlene, zato smo zapisali, kako se le-ta odraža v našem vsakdanjem delovnem okolju.

V letu 2019 smo na lokaciji Trata v Škofji Loki končali s selitvijo tehnologije za proizvodnjo komponent. Logistič-

no je lokacija zahtevna, kar smo uspeli rešiti z ustreznim označevanjem in lokacijo vnesli v spletno aplikacijo Google maps.

Letošnjo sejensko dejavnost zaključuje sejem Medica, na katerem so se predstavili sodelavci iz Poslovne enote Laboratorijski sistemi.

Od sredine septembra se je naš kolektiv povečal za 21 novih sodelavcev in nekateri od njih se nam predstavljajo.

V nadaljevanju pa o sodelovanju z Glasbeno šolo Škofja Loka, ki ima oddelek tudi v Železnikih. Z glasbo je povezan tudi intervju z našo sodelavko, ki je članica skupine Francetovi orgličarji s Škofjeloškega, za katerimi je kar lepo število nastopov.

Dobrodelno društvo Sončki dobrote že več kot desetletje skuša pomagati tistim, ki se znajdejo v stiski. Koncert z dobrodelno noto je vsakič dobro sprejet, dvorana pa zapolnjena do zadnjega kotička.

Za konec pa še malo o čarobnih prazničnih dnevih, ki prihajajo med nas. Naj vas napolni z mirom in radostjo, kjerkoli že boste.

Uredniški odbor vam želi čarobno in srečno novo leto 2020.

KAZALO

Beseda urednice	2
Uvodnik	3
Kratke novice	4
Strategija skupine Domel za obdobje 2020 - 2025	8
Razvoj in industrializacija rotorjev in statorjev za e-kompresor	10
Novoletni razvoj kakovosti	13
Izboljšanje organizacije dela na projektih	15
Ukrepi ob uveljavitvi spremembe zakona o minimalni plači	17
Skrb za zaposlene - Domelova lista ugodnosti	19
Logistika Domel Trata	22
Sejem kot močno orodje tržnega komuniciranja v B2B svetu	23
Novozaposleni	25
Bolezni v letu 2019	28
Iztrebljevalski virus lahko zaklene datoteke	30
Na krilih glasbe	32
Francetovi orgličarji s škofjeloškega	34
Sončki dobrote	37
Že diši po praznikih	40
Bilo je nekoč	42
Nagradna križanka	43

Na naslovnici: pogled iz Kravca. Foto: Barbara Debeljak

Matjaž Čemažar
Direktor - CEO

Spoštovane sodelavke, spoštovani sodelavci.

Nedavno nas je obiskal prvi od treh dobrih mož in naznanil, da smo stopili v zadnji mesec, ki mu radi rečemo kar veseli december. V tem času že delamo ocene leta, ki se izteka, in razmišljamo o letu, ki prihaja.

V letu 2019 bomo v skupini Domel ustvarili blizu 150 mio € prihodkov od prodaje, ker je podoben obseg kot lansko leto. Spremembe v prodajnem programu in ohlajena rast gospodarstva sta glavna razloga, da nismo nadaljevali z izjemo rastjo prihodkov, kot smo jo bili vajeni v preteklih letih. Že kmalu po novem letu smo začutili večje spremembe na določenih projektih in zato že v marcu sprejeli znižan plan, katerega smo uspeli v nadaljevanju leta zasledovati kot planirano. Pritiski na znižanje prodajnih cen so odraz stanja na trgu, saj je v času umirjene rasti več poudarka na stroških in optimiranju dobaviteljskih verig. Tudi v Domelu smo skozi leto več poudarka dali stroškom, saj se v naši strukturi večajo in zato naš rezultat iz poslovanja ni na planiranem nivoju. Rezultat letošnjega leta sicer izboljšujemo s finančnimi prihodki od prodaje delnic Gorenjske Banke, katere kupnino smo namenili novim investicijam. Tudi letos intenzivno investiramo v novo opremo predvsem za program vodne črpalke v Retečah in kompresorja električnega avtomobila v Železnikih. Letos smo začeli tudi z investicijskim vzdrževanjem na objektu v Retečah in pričeli z gradnjo prizidka Na plavžu. Širitev programa in rast v prihodnjih letih zahtevata tudi ustrezne prostore. Z odprtjem podjetja v Srbiji smo v skupni Domel dodali novo proizvodno lokacijo, s katero lahko na dolgi rok še izboljšamo našo konkurenčnost.

V poletnih mesecih letošnjega leta smo se lotili strateškega plana za obdobje 2020 do 2025. V sklopu 3 delavnic smo v širokem krogu postavili vizijo skupine Domel za leto 2025 in potrdili veliki cilj rasti dodane vrednosti 60.000 € na zaposlenega. Nova strategija podjetja temelji na sedmih strateških aktivnostih, skupen imenovalac pa jim je digitalizacija, poudarek na zaposlenih in dvig kompetenc ter ino-

vativni izdelki. Inovativnost je v podjetju že dolgo na zelo visoki ravni, kar potrjujejo številne nagrade za najboljše inovacije. Tudi v letu 2019 smo prejeli zlato priznanje za inovativnost za razvoj EC motorja NZ 270. Vsem sodelavcem, ki z inovativnim pristopom, odločnostjo, potrpežljivo vztrajnostjo in prizadevanjem zagotavljajo prepoznavnost Domelovih kompetenc, se iskreno zahvaljujem in se hkrati priporočam za naprej. Na dosežke v preteklosti smo lahko ponosni, a moramo biti usmerjeni v prihodnost in soustvarjati nove priložnosti. Pri pripravi plana za leto 2020 smo sledili situaciji na trgu in stanju projektov pri naših kupcih, kar pomeni podoben obseg prodaje kot letos.

Naj nas v čas božično novoletnih praznikov ponese spoštovanje, kot ena od naših najpomembnejši vrednot. S spoštovanjem dajemo priznanje tako sebi kot okolici. Samo s pozitivnim pristopom in spoštovanjem sodelavcev lahko vzpostavimo prijetno in kreativno delovno okolje, ki je ključ do zadovoljstva tako nas zaposlenih v podjetju kakor tudi naših kupcev.

Vsi zaposleni prispevamo k skupnemu rezultatu podjetja, zato se vam iskreno zahvaljujem za ves vaš vloženi trud in vam v času božično novoletnih praznikov želim veliko veselih trenutkov v krogu najbližjih, v novem letu pa predvsem zdravja, osebne sreče in zadovoljstva. Srečno!

KRATKE NOVICE

Barbara Debeljak

Aleš Markelj

Domelova akademija-izzivi vodenja

Konec novembra je imela uvodno srečanje že 6 generacija slušateljev v okviru Domelove akademije. Nova generacija 27 slušateljev, predvsem vodij iz proizvodnih oddelkov, bo do sredine prihodnjega leta utrjevala in pridobivala nova znanja s področja vodenja, motivacije, komuniciranja, reševanja konfliktov, itd. Letošnji program smo naslovili z »Izzivi vodenja«.

Letno srečanje vodij skupine Domel

Dne 26. 11. 2019 je v Knauf Insulation Experience Centru na Trati potekalo tradicionalno »Letno srečanje vodij skupine Domel«, ki se je udeležilo preko 70 udeležencev. Na srečanju je bila uvodoma predstavljena korporativna strategija Domela 2020-2025, v nadaljevanju pa tudi podrobnejši cilji poslovnega načrta za leto 2020.

Novogradnja Na plavžu

Novogradnja prizidka na lokaciji Na plavžu kljub obilnemu deževju v mesecu novembru poteka skladno s terminskim planom. V tej fazi gradnje se napredek na gradbišču praktično vidi iz dneva v dan, saj nova stavba kar hitro raste.

Barbara Debeljak

Kaljenje in ogled proizvodnje OŠ Železniki

Učenci Osnovne šole Železniki so si v okviru izbirnih predmetov Kovine in Elektrotehnika ogledali našo proizvodnjo in kaljenje, kjer so dokončali točkalo.

Andreja Thaler

ISO 13485 – Sistem vodenja kakovosti pri proizvodnji medicinskih pripomočkov

Na osnovi uspešno zaključene obnovitvene zunanje presoje s strani Slovenskega instituta za kakovost in meroslovje, SIQ, smo prejeli nov certifikat ISO 13485. Kot proizvajalci medicinskih pripomočkov s tem zagotavljamo, da so naši medicinski pripomočki varni in strokovno ustrezni ter ne ogrožajo kliničnega stanja in varnosti bolnikov.

ISO 13485

Zahvala

*Iskrena hvala usem sodelavcem za prejeto pomoč
in use tople, spodbudne besede.*

Anita in sin Aljoša

Jože Prezl

Protipoplavna vaja

S protipoplavno vajo smo obnovili znanje o alarmiranju in namestitvi protipoplavnih pregrad. Vsak član je praktično preizkusil svoje naloge v primeru poplav. Napihnila se je tudi velika bariera, ki se postavi med stavbe na vmesnem dvorišču. Namen vaje je zaščititi proizvodne in skladiščne prostore pred vdorom vode v objekte in preprečiti nastanek škode ter zastoj proizvodnje. Namen vaje je tudi, da se ugotovijo morebitne pomanjkljivosti. Zahvalil bi se vsem udeležencem za resen pristop in razumevanje teme.

Martin Pintar

Oktobrska akcija mesec inovativnosti je zaključena

Oktober so bili v Domelovo spletno stran za registracijo idej in izboljšav SORA vpisani 203 predlogi. Evidentiralo jih je 111 sodelujočih nosilcev predlogov, vseh sodelujočih avtorjev in soavtorjev je bilo 143.

Med nosilci predlogov sta bila izžrebana **Tomaž Pegam** in **Gašper Čemažar**, oba iz poslovne enote ECS - Na plavžu, ki bosta vsak svoj konec tedna prekušala novega Volkswag novega e-Golfa, ki ga je v oktobru Domel vključil v svoj vozni park. V e-Golfu je v električnem klima kompresorju vgrajen Domelov stator. Žrebanje je bilo izvedeno v sodelovanju s sindikatom in svetom delavcev.

Drugi vikend v decembru se je z njim že vozil Gašper Čemažar in prevozil slabih 400 km. Pravi, da je bilo odlično, in nam poslal fotografijo z Vršiča.

Romana Lotrič

Obisk Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo

V okviru terenskega kolegija MGRT so nas v sredo, 4. decembra, na lokaciji Trata v Škofji Loki obiskali minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravko Počivalšek, direktor urada RS za meroslovje dr. Samo Kopač ter sodelavci. Osrednja tema je bila povezovanje in sodelovanje malega gospodarstva na Škofjeloškem z večjimi podjetji ter predstavitev dobrih praks občin Škofja Loka, Gorenja vas – Poljane, Žiri in Železniki.

Pri sprejemu ob jutranji kavi je predsednik uprave mag. Matjaž Čemažar predstavil podjetje Domel, temu pa je sledil ogled proizvodnje. Poudarek je bil na meroslovju, predvsem nad procesom proizvodnje plastičnih kosov, odlitkov in komponent motorjev za avtomobilsko industrijo. Pripravili smo tudi razstavo naših motorjev in izdelkov, v katere vstopajo, ter pokazali testno kolo z Domelovim električnim pogonom.

Barbara Debeljak

Obisk dedka Mraza

V prazničnem decembru je otroke naših zaposlenih razveselil dedek Mraz. Prislunil je njihovim nastopom ter jih razveselil z darili.

Gledališče Smejček pa je pripravilo predstavo Moj prijatelj, dobri mož.

DOMEL

Smo veliko, uspešno, mednarodno uveljavljeno slovensko podjetje in vodilni evropski proizvajalec elektromotorjev za sesalnike. Z inovativnimi in visoko učinkovitimi izdelki negujemo uspešnost in rast podjetja ter novih programov za avtomobilsko industrijo, prezračevalno tehniko, EC-sisteme ter komponent in orodij. Uspeh na globalnih trgih ter usmerjanje v nove ekološko ozaveščene programe odpira nove priložnosti in dodatne potrebe po novih kadrih, zato iščemo kandidate:

CNC OPERATER m/ž

Opis del in nalog:

- priprava stroja in orodij po tehnološki dokumentaciji,
- posluževanje CNC strojev s pripravo materiala,
- kontrola in nadzor kvalitete obdelave,
- potrjevanje opravljenega dela, beleženje napak,
- skrb za čisto in urejeno delovno okolje,
- ostala dela po navodilu nadrejenega.

Zahteve:

- III. ali IV. stopnja izobrazbe (prednost imajo kandidati s tehnično izobrazbo),
- zaželeno delovno izkušnje iz mehanike ali strojništva,
- osnovno znanje računalništva,
- samoiniciativnost, inovativnost in natančnost,
- ciljna in kakovostna usmerjenost,
- sposobnost timskega dela.

Ponujamo vam priložnost za sodelovanje, kjer boste lahko uporabili in nadalje razvijali vaša znanja in sposobnosti, ter s tem oblikovali osebni in karierni razvoj. Zaposlene spodbujamo k prevzemanju iniciativ in odgovornosti.

Nudimo vam delo v kreativnem okolju, stimulatívno plačilo, možnost nagrajevanja in dodatnega izobraževanja. Zaposlitev je za polni delovni čas, za določen čas z možnostjo podaljšanja v nedoločen čas.

Za zainteresirane vabimo, da pošljete pisno prijavo z življenjepisom na spodnji naslov:

DOMEL, d.o.o., Otoki 21, 4228 Železniki
ali po elektronski pošti: prosnje@domel.com

STRATEGIJA SKUPINE DOMEL ZA OBDOBJE 2020-2025

Matjaž Čemažar
Direktor - CEO

V procesu Vodenje in Strategija imamo v Domelu predvideno srednjeročno planiranje na vsaki dve leti, zato je bila letos na vrsti nadgradnja srednjeročnega plana 2018 – 2023, ki smo ga pripravljali v poletju leta 2017.

Srednjeročna strategija razvoja skupine Domel za obdobje 2020–2025 je nastala na osnovi treh strateških delavnic, ki so potekale v juniju in avgustu 2019. Na njih so sodelovali člani kolegija, številni vodje ter izbrani strokovnjaki – skupaj več kot 40 zaposlenih. V strateško razmišljanje nas je usmerjala prof. dr. Adriana Rejc Buhovac iz Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani s pomočjo metode Uravnoteženih kazalnikov 3. generacije (ang. *Balanced Scorecard 3rd Generation*). Skladno z metodo smo pripravili analitične ugotovitve glede trenutne uspešnosti skupine Domel, identificirali pričakovanja lastnikov ter razvili vizijo strateškega uspeha Skupine Domel za leto 2025.

Da bi realizirali vizijo strateškega uspeha skupine Domel 2025, smo razvili 7 strateških aktivnosti in zanje predvideli pričakovane strateške rezultate. Srednjeročno strategijo prikazujemo v obliki strateškega diagrama za obdobje 2020–2025, ki z vzročno po-

sledičnimi povezavami predstavlja logično odvijanje strateških aktivnosti (SA) in strateških rezultatov (SR) (glej *Sliko*).

Temeljni finančni cilj srednjeročne strategije skupine Domel za obdobje 2020–2025 je dvig dodane vrednosti na zaposlenega nad 60.000 EUR (SR12), kar zahteva dvig EBIT-DA na 30 mio EUR (SR11).

Za doseg te dveh ambicioznih ciljev načrtujemo prodajo v višini 235 mio. EUR (SR8) ter skrbno obvladovanje stroškov (SR9, SR10). Korporativna strategija predvideva 7 strateških aktivnosti, ki jih vidimo v štirih vsebinskih sklopih:

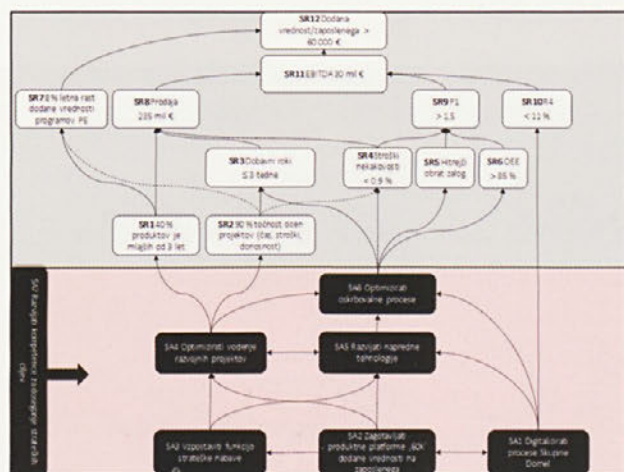

Diagram strateških aktivnosti in ciljev 2020–2025

● **Digitalizacija** je skupni imenovalac prvega sklopa, kjer sta strateški aktivnosti *digitalizirati procese Skupine Domel* (SA1) in optimizirati oskrbovalne procese (SA6). Digitalizacija je naš največji izziv, ki se prepleta preko vseh procesov poslovanja in je hkrati tudi naša priložnost za izboljšanje stroškovne učinkovitosti. Potreben bo dvig produktivnosti in obvladovanje stroškov, ki je pri ambiciozni rasti prihodkov skupine Domel ključno. Identificirati moramo šibke točke v procesih, redefinirati naloge in pristojnosti služb ter določiti nove kazalnike zanje. Pripraviti se moramo na nadgradnjo IT-infrastrukture (SAP HANA). Pričeli bomo tudi z digitalnim marketingom,

kjer predvidevamo vzpostavitev interaktivnega portala za kupce. Digitalizacija procesov skupine Domel bo pomembno vplivala na večjo stroškovno učinkovitost skupine, neposredno preko znižanja stroškov R4 (SR10), posredno pa preko drugih strateških aktivnosti, ki omogočajo izboljšanje pokritja P1 (SR9);

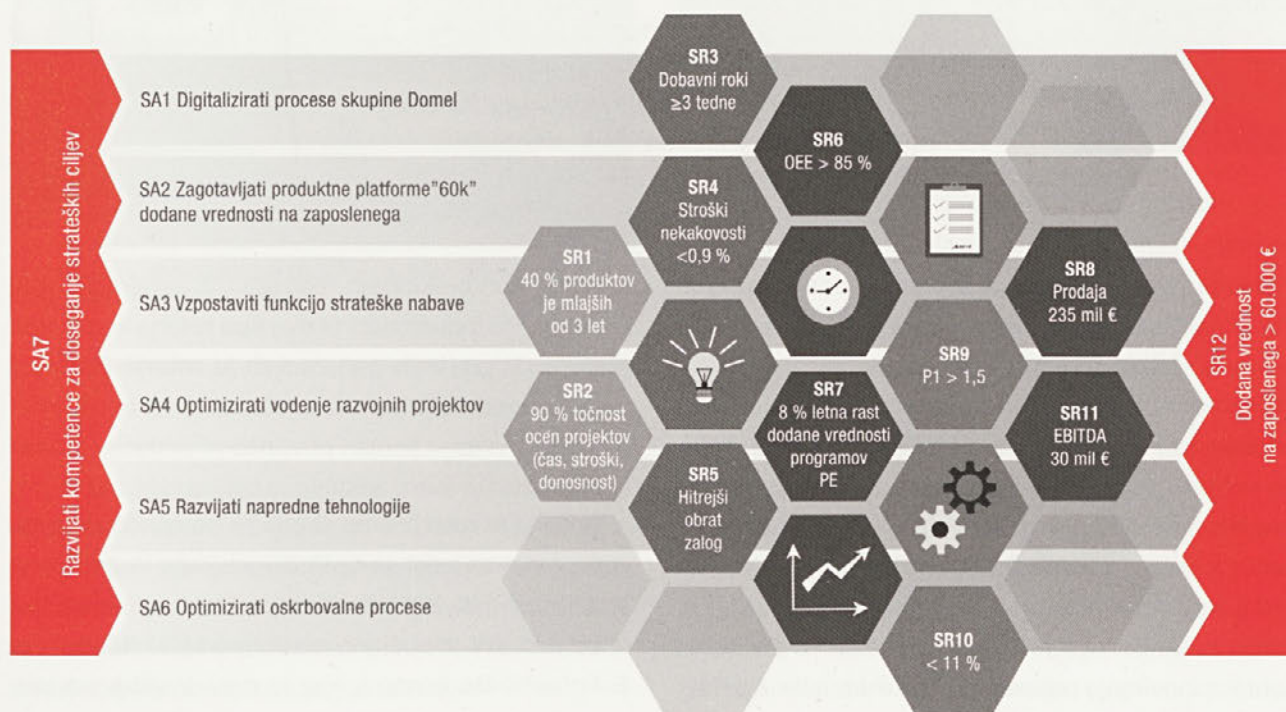
- **Inovativni produkti** so ključni v drugem v rast dodane vrednosti orientiranem vsebinskem sklopu s strateško *aktivnostjo zagotavljati produktne platforme za doseganje „60k“ dodane vrednosti na zaposlenega* (SA2). To bomo začeli z analizo obstoječih produktnih platform z vidika njihovega prispevka k dodani vrednosti ter analizo ekonomike novih projektov. Strateške razvojne produktne usmeritve, napredne tehnologije in odprt sistem ino-viranja so glavni atributi, ki dolgoročno zagotavljajo platformo, ki omogoča rast dodane vrednosti;

- V cilju dosegati 8-odstotno povprečno letno rast dodane vrednosti programov PE (SR7) so s SA2 povezane še tri strateške aktivnosti, *vzpostaviti funkcijo strateške nabave* (SA3), *optimizirati vodenje razvojnih projektov* (SA4) in *razvijati napredne tehnologije* (SA5). Vse te strateške aktivnosti so medsebojno zelo povezane in vezane na naše **notranje procese**, ki so naš tretji vsebinski sklop. Njihovo uspešno povezovanje bo vodilo v večji delež produktov, mlajših od 3 let (SR1), visok delež projektov s točnimi ocenami časov, stroškov in donosnosti produktov (SR2) ter skrajšanje dobavnih rokov (SR3). Ti predstavljajo osrednje elemente konkurenčne prednosti skupine

Domel, ki zagotavljajo ciljno rast prometa (SR8). Pričakovani strateški rezultati so še boljše obvladovanje stroškov nekakovosti (SR4), hitrejši obrat zalog (SR5) ter višja učinkovitost proizvodnih procesov (OEE) (SR6); vse to bo prispevalo k ugodnejšemu pokritju 1 (SR9). Pomemben prispevek usklajevanja oskrbovalnih procesov je tudi na prihodkovni strani, in sicer z zagotavljanjem krajših dobavnih rokov (SR3);

- **Zaposleni** smo ključni v četrtem vsebinskem sklopu, ki sloni na celostni podporni strateški aktivnosti, *razvijati kompetence zaposlenih za doseganje strateških ciljev* (SA7). Usposabljanja v strokovnih veščinah, digitalna znanja, trajnostna osveščenost in usposobljenost za trajnostne inovacije so ključnega pomena za nadaljnjo rast skupine Domel. S sodobno sistematizacijo delovnih mest, prenovi sistema variabilnega nagrajevanja zaposlenih ter vzpostavitev kariernih načrtov v povezavi z nasledstveno piramido bomo gradili na motivacijskih učinkih, ki so ključni za dvig zavzetosti, inovativnosti in sodelovanja.

Za prikaz Strateških aktivnosti in rezultatov smo pripravili tudi poenostavljen diagram, kjer je naš veliki cilj dodane vrednosti 60.000 € na zaposlenega rezultira na desnem zbirnem robu kot posledica podciljev SR1 – SR12. Zaposleni in kompetence zaposlenih nas z leve strani vpeljejo v strateške aktivnosti SA1 – SA6, ki so ključne za realizacijo vizije strateškega uspeha.

Srednjeročna strategija skupine Domel zagotavlja krepitev trajnostne naravnosti poslovanja, in sicer z vseh treh vidikov trajnosti: družbenega, okoljskega in ekonomskega. Z digitalizacijo poslovnih procesov in optimizacijo oskrbovalnih procesov bomo bolje obvladovali rabo resursov, kar je pomemben prispevek k okoljski vzdržnosti. Napredne tehnologije bodo omogočale razvoj novih trajnostnih izdelkov in storitev, s čimer bomo globalno podpirali trajnostni razvoj družb in ohranjanje naravnih okolij. Nove kompetence zaposlenih, ki bodo nujne za te spremembe, vključujejo večjo trajnostno osveščenost in usposobljenost zaposlenih, še višjo strokovnost in zavzetost zaposlenih. Z ekonomskega vidika bomo ohranjali delovna mesta in ciljno zaposlovali strokovnjake ter skrbeli za kakovostna delovna mesta v širšem okolju, kar je del našega poslanstva.

Ključno za uresničevanje strategije pa bo naše prizadevanje za spoštovanje vrednot, organizacijskih predpisov in dogovorov. Vodenje z zgledom je pomembno vodilo za vse vodje. Zaposleni v skupni Domel moramo prevzemati odgovornost za svoje odločitve in se o posledicah teh odprto pogovarjati. Pri svojem delovanju moramo udeležati vrednote, ki izhajajo iz naše tradicije in iz sodelovanja z lokalnim okoljem. Skrbeti moramo za učinkovit prehod informacij med zaposlenimi na vseh ravneh na konstruktiven, pregleden in sproščen način, kar zagotavlja visoko raven sodelovanja med oddelki in službami ter izboljšuje organizacijsko klimo in zadovoljstvo zaposlenih. Samo zadovoljni zaposleni lahko zagotovimo zadovoljne kupce, ki se radi vračajo v Domel.

RAZVOJ IN INDUSTRIALIZACIJA

rotorjev in satorjev za e-kompresor, za klimatsko napravo v e-avtomobilu

Romana Dolenc

Domel že dvajseto leto poslovno sodeluje s pomembno multinacionalko v avtomobilski industriji. V četrti generaciji je sodeloval pri razvoju dveh tipov visoko učinkovitega satorja in rotorja za direktni pogon e-kompresorja, za klimatsko napravo v električnem avtomobilu.

Domel je v sodelovanju s tujim kupcem razvil in industrializiral po dva tipa rotorja in satorja, ki so sestavni del motorjev s permanentnimi magneti. V prihodnosti bo svetovna avtomobilska industrija čedalje bolj usmerjena v ekološko prijazne razvojne rešitve. Tudi Domelovi proizvodi bodo zagotovo predstavljali skromen prispevek k napredku elektrifikacije v celotni verigi na svetovni ravni.

Cilj je bil razviti produkte z visokim izkoristkom, dolgo življenjsko dobo in majhno maso. To pa vedno zahteva inoviranje procesov, nove materiale in izboljš-

šave pri konstrukcijskih rešitvah. Z generacijo 4 je Domel prvič industrializiral dva tipa rotorja in dva tipa satorja. V prejšnjih generacijah je rotorje izdeloval zunanji dobavitelj.

ROTOR IN SATOR

Satorja in rotorja smo razvili za nemškega kupca, kompresor se izdeluje na Portugalskem, lastniki multinacionalke pa so Južni Korejci. Produkti so vgrajeni v novo VW-produktno platformo MEB (**M**odularer **E**-Antriebs-**B**aukasten), kjer je najvidnejši predstav-

nik njihov ID.3. Doseg e-avtomobila naj bi znašal do 420 kilometrov. Prva vozila na naših cestah lahko pričakujemo na začetku leta 2020. Cena avtomobila pa se bo gibala od 23.000 € dalje.

ID.3

Domel je bil odgovoren za razvoj in industrializacijo tehnološkega procesa, ki je avtomatiziran in sposoben za masovno proizvodnjo. Veliko izzivov smo imeli z obvladovanjem kakovosti naših dobaviteljev, predvsem z dobaviteljem magnetov. Pridobitev dovoljenja s strani kupca za možno uporabo magnetov alternativnega dobavitelja je trajala več kot leto dni.

Faza optimizacije rotorske in statorske linije, za doseg zastavljenih taktov ter ciljnega izmeta, je trajala večmesečne napore celotne ekipe.

Vir: <https://www.zdf.de/nachrichten/heute/voll-ins-risiko-volkswagen-geht-mit-id3-ins-elektro-zeitalter-100.html>

ROTORSKA LINIJA

Vedno je izziv doseči visoke zahteve kupca z uporabo kvalitetnih in cenovno najbolj ugodnih materialov, ki še zagotavljajo minimalne izgube in pričakovano ceno. Produkti so glede na izhodno moč izredno kompaktni, kar pomeni majhno porabo strateških materialov na enoto izhodne moči. 95 odstotkov uporabljenih materialov se da ponovno reciklirati, kar je iz ekološkega vidika zelo pozitivno.

Kapaciteta rotorske linije je cca. 1,2 MIO kos letno.

STATORSKA LINIJA

Domelova projektna ekipa je z razvojem generacije 4 pričela decembra 2016. Takrat sem bila uradno imenovana za vodjo projekta. Projekt je bil izpeljan v skladu z avtomobilskimi standardi in vnaprej predvidenimi koraki v skladu z APQP (**A**dvanced **P**roduct **Q**uality **P**lanning), ki rezultirajo PPAP (**P**roduction **P**art **A**pproval **P**rocess). Poslan PPAP je pogoj za pridobitev začasnih in končnih potrditev produktov

Začetna kapaciteta statorske linije (z dvema navijalnima strojema) je cca. 420 kos letno.

s strani kupca. PSW (**P**art **S**ubmission **W**arrant) je krovni dokument v avtomobilski industriji, ki nam da zeleno luč za start redne proizvodnje (v nadaljevanju SOP). V našem primeru je bil zahtevan level 4.

SOP v Domel se je začel oktobra 2019. Kupec pa bo začel proizvodnjo z verzijo R1234yf konec leta 2019, z verzijo R744 pa v začetku naslednjega leta, predvidoma do konca februarja 2020.

S stališča končnega tako proizvajalca kot uporabnika so energijsko visoko učinkoviti motorji v prihodnosti pogoj za vgradnjo v klimatske naprave v e-avtomobilih z veliko pogonsko močjo, saj energetske zahteve ne dopuščajo povprečja.

Glede na tržno analizo se ocenjuje, da bo življenjska doba projekta 10 let, povprečno se bo izdelalo 480.000 kosov na leto (količine bodo postopoma rasle, vrhunec bo 820.000 kosov na leto), vrednostna ocena pa je za 9,7 MIO €/letno.

Tudi v tem projektu smo nadgradili medkulturne izkušnje z mednarodnim sodelovanjem z Nemci, s Portugalci in z Madžari.

Še vedno velja evropska usmeritev, zapisana v načrtu imenovanem Transport 2050, ki ga je predstavil evropski komisar za promet Siim Kallas, ki predvideva, da se do leta 2050 iz evropskih mest umaknejo vsa vozila na bencinski in dizelski pogon. Do leta 2030 pa naj bi bila na evropskih cestah le še polovica vozil na fosilna goriva. V medijih lahko že zasledimo ukrepe te usmeritve, in sicer v Hamburgu, Darmstadt in Stuttgartu, po novem tudi v Berlinu, prepovedujejo starejša dizelska vozila v mestnih sre-

Ker je motor namenjen vgradnji v e-avtomobile, je perspektiva tega programa za Domel velikega pomena, tako s stališča našega prispevka v smeri elektrifikacije, trajnostnega razvoja in razvoja novih produktov, ki so prijazni za okolje.

diščih. Omejujejo jih tudi v Londonu, Parizu, Madridu in drugih bolj razvitih evropskih mestih.

Potencialni svetovni trg je bistveno večji, kar Domelu omogoča številne možnosti nadaljnjega razvoja v smeri elektrifikacije v avtomobilski industriji.

EKIPA HANON GEN4

Na koncu gre največja zahvala odlični projektni ekipi in vsem ostalim, ki so kakor koli prispevali k napredku Domela, realizaciji aktivnosti in omogočili

uspešno izvedbo projekta, ki nam bo omogočil ohranjati delovna mesta tudi v bodoče.

NOVOLETNI RAZVOJ KAKOVOSTI

Tadeja Bergant

Ob koncu leta radi postavljamo nove cilje, radi si naslikamo nove vizije, načrtujemo nove poti. V preteklosti sem že pisala o razvoju kakovosti. Torej je zdaj pravi čas, da se mogoče ozremo na prehojeno pot in se vprašamo, če smo dosegli v preteklosti zastavljene cilje. Lahko smo celo tako drzni, da postavimo nove še bolj ambiciozne cilje. Seveda pa je smiselno najprej dokončati zastavljeno.

Skozi elegantno obnovo opisa razvoja kakovosti – osnovnih nalog, lahko naredimo oboje – pogledamo, ali je cilj iz preteklosti dosežen, in nakažemo smer za v prihodnje.

V prejšnjem članku, kjer je bil opisan nov oddelek Razvoj kakovosti, je bila podrobno opisana primerjava med osnovno funkcijo takratnega inženiringa kakovosti in med sedanjo osnovno funkcijo oddelka Razvoj kakovosti.

Če ponovim, je razlika v tem, da je takratni inženiring kakovosti pripravljala dokumentacijo kakovosti, da je "kontrola" v proizvodnji vedela, ali je proizveden izdelek v skladu z zahtevami ali ne, razvoj kakovosti pa zdaj že v fazi razvoja izvaja aktivnosti v smeri vgrajevanja kakovosti v izdelek in to ne samo z izdelovanjem dokumentacije – čeprav tudi, ampak tudi s sodelovanjem v projektnih timih na področjih APQP, PPAP, FMEA, statističnega obvladovanja procesov, analiz merilnih sistemov, definiranja signifikantnih karakteristik in obravnavanja le-teh povsod, kjer je potrebno – na risbi, v planu obvladovanja, FMEA-jih, lahko tudi v procesnih diagramih in še na kar nekaj področjih, ki jih ne moremo umestiti direktno v kakovost.

V bistvu so zgoraj naštetje osnovne aktivnosti inženirjev kakovosti v razvoju kakovosti. Nikjer ne najdemo aktivnosti reševanje reklamacij kupca. To pa zato, ker odgovornost ni (več) na strani oddelka razvoj kakovosti, ampak bolj na procesni kakovosti in proizvodnji. Inženirji iz razvoja kakovosti nudijo podporo pri reševanju, če se izkaže, da gre za kakršnokoli napako, za katero bi lahko vzrok izvirala iz razvoja izdelka. Sodelovanje pri obravnavanju reklamacije kupca je smiselno tudi iz vidika posodabljanja FMEA-ja. Preveriti je potrebno, ali je bila napaka, ki se je

zgodila, obravnavana v FMEA-ju (DFMEA ali PFMEA) in če ni bila, jo je potrebno dodati in obravnavati. Iz tega sledi da je lahko potrebno popraviti tudi plan obvladovanja ali katerikoli drug dokument kakovosti (standard kakovosti, katalog napak ...) za katerega se torej v timu, ki obravnava reklamacijo, določi nosilca oz. odgovornega za izvedbo spremembe.

Dolgoročni cilj uvedbe novega oddelka je bil tudi predstavljen, in sicer bi moral biti trend "štetja mrtvih" nižji. Kar pomeni, da bi se v določenem roku moralo poznati na nivoju kakovosti v proizvodnji, da je kakovost dejansko vgrajena v izdelek in proces. Zaenkrat na nivoju spremljanja nivoja ne-kakovosti še ni možno povezati rezultatov z aktivnostmi v razvoju kakovosti. Način dela ali splošna organizacija še ni vpeljana centralno in v celoti. Določeni predlogi o načinu dela so še vedno le predlogi. Na določenih področjih še vedno ni točno definirana odgovornost inženirja kakovosti v primerjavi s procesno kakovostjo. Tudi na organizacijskem nivoju je še veliko priložnosti za izboljšave – predvsem v smislu opisa dela v povezavi s kompetencami, v smislu organizacijskih predpisov – za področje kakovosti so potrebni pregledi in konkretne prenovi, določene bo najbrž potrebno na novo narediti, kakšnega pa bi bilo mogoče smiselno opustiti oz. združiti s kakšnim drugim. Po tej reorganizaciji dokumentacije je cilj tudi fizična reorganizacija dela. Glede na novo pridobljene kompetence je cilj, da zaposleni v razvoju kakovosti začnejo samostojno delovati na nov način, torej v smeri vgrajevanja kakovosti v izdelek in proces na prej naštetje načine.

Pomembno pa je to, da se stvari odvijajo v pravi smeri; kljub vsemu je napredek in ker so spremembe edina stalnica in gonilo napredka, je potrebno vztra-

jati na tej poti.

Povzamem lahko, kaj se je na konkretnih področjih že zgodilo in kaj se v prihodnje še bo dogajalo.

Na področju FMEA-ja smo v fazi pridobivanja novih "profesionalnih" moderatorjev, ki bodo v prihodnje moderirali FMEA-je na podlagi zahtev v novem priročniku, kjer so združene zahteve VDA (**V**erband **d**er **A**utomobilindustrie – zveza avtomobilske industrije Nemčije) in AIAG (**A**utomotive **I**ndustry **A**ction **G**roup – zveza avtomobilske industrije v Ameriki). Novi moderatorji bodo izobraženi v smeri sodobnega pristopa k moderiranju FMEA-ja v organizaciji s ciljem dvigniti FMEA na višji nivo in ga res uporabljati kot orodje za nižanje stroškov kakovosti v proizvodnji.

S tem namenom se bo pripravil Domelov priročnik za FMEA.

Na področju APQP-ja (**A**dvanced **p**roduct **q**uality **p**lanning – napredno planiranje kakovosti izdelka) smo v preteklosti izvedli izobraževanje za zaposlene v kakovosti in razvoju s ciljem razumeti APQP kot strukturiran način razvoja izdelkov s poudarkom na

transparentnosti in sledljivosti (dokumentiran proces) in ga kot takega lažje izvajati.

Znotraj APQP - ja najdemo že prej omenjeni FMEA (**F**ailure **M**ode and **E**ffect **A**nalysis – analiza možnih napak in njihovih posledic) in ostale stebre kakovosti – SPC (statistična obdelava procesov), MSA (analiza merilnega sistema), PPAP (**P**roduction **P**art **A**pproval **P**rocess), za katere se tudi predvideva večje vključevanje (kjer je to res potrebno) v vsakdanje delo. Še prej pa ugotoviti morebitne vrzeli v znanju in razumevanju pri zaposlenih ter te vrzeli zapolniti z izobraževanjem.

Poleg postavljenih ciljev je tu še želja. Želja, da bi kakovost povezovala, pomagala k boljšemu za vse, ne pa razdruževala in ločevala. Želja, da bi bila kakovost povsod – za vrati vsake službe, v odnosih, komunikaciji, pri delu v izdelkih, storitvah ... Ne samo za vrati, na katerih piše Razvoj kakovosti.

Tako, zdaj je želja zapisana, upam, da bo dosegla vse dobre može (in žene, seveda).

IZBOLJŠANJE ORGANIZACIJE DELA NA PROJEKTIH

Gregor Česen

Članom Domelove akademije skupine A je bil dodeljen zgornji naslov projektne naloge. Zaradi velikega obsega tematike v začetku niti nismo imeli jasne slike, kako bi se lotili dane naloge. Projekti, s katerimi se srečujemo v Domelu, so si namreč po obsegu med seboj zelo različni. Glede na število in raznolikost programov, ki jih imamo v Domelu, se projekti razlikujejo tudi po posameznih specifikah in posebnostih, vezanih na sam program.

Strnili smo glave in se na uvodnih sestankih dogovorili, da se bomo projektne naloge lotili v smislu čim večjega obsega vseh projektov v Domelu. Da bi dobili čim boljšo sliko trenutnega stanja, smo pripravili vprašalnik, na podlagi katerega smo intervjuvali ključne zaposlene v Domelu na področju projektov. Vprašalnik je bil sestavljen iz petih sklopov (splošno, težave, planiranje, izvedba in zaključek ter razno). Vsak član skupine je opravil intervju ali dva znotraj Domela. Na podlagi analize odgovorov smo pripravili posnetek stanja.

MOŽNOSTI ZA IZBOLJŠAVE, PRIDOBLENE Z ANALIZO STANJA

- Dolžina, vsebina in smiselnost prisotnih na sestankih
- Planiranje, vodenje in nadzor nad stroški – SAP
- Nadzor časa, spoštovanje terminov
- Zbiranje in hramba podatkov
- Nadzor nad razpoložljivostjo in obremenjenostjo ključnih kadrov
- Pomanjkanje izkušenega kadra
- Razpoložljivost proizvodno-tehničnih resursov za potrebe projektov

Da bi zaključki in povzetki intervjujev imeli smisel, smo podoben in nekoliko prilagojen vprašalnik pripravili še za zunanja podjetja, ki so podobno kot mi zelo odvisni od procesa "vodenje projektov".

Izpostavili smo predvsem področja, za katera smo zaznali pomanjkljivosti pri vodenju projektov v Domelu. Za izvedbo intervjujev smo izbrali oz. pridobili dovoljenja ali bolje rečeno so bili pripravljeni z nami

deliti svoje izkušnje in dobro prakso v naslednjih podjetjih:

PRIMERJAVA DOMELA ZA DRUGIMI INTERVJUVANIMI PODJETJI

Pridobljene informacije smo med seboj primerjali, pripravili predloge ter pregled in rezultat projekta. V vsakem podjetju so nekateri postopki dobro urejeni ter na visokem nivoju, nekateri postopki malo slabše, kjer se zaznava tudi nekaj težav. Od vseh intervjuvancev smo izluščili nekaj primerov dobrih praks in pomanjkljivosti, kjer so sogovorniki videli možnosti za izboljšave.

POVZELI SMO NASLEDNJE TOČKE

- Večina podjetij ima težave pri vodenju projektov – ni univerzalnega ključa za vodenje projektov.
- Domel je vsekakor primerljiv z anketiranimi podjetji (na področju vodenja projektov).
- Težko je primerjati podjetja med seboj – zaradi samih razlik v organizacijskih strukturah, zelo različnega nabora kupcev in dobaviteljev in seveda same kulture neke organizacije.

● Posamezni sklopi vodenja projektov so pri različnih podjetjih različno izpopolnjeni in prilagojeni njihovim potrebam:

- Hidria: planiranje kadrov, SFM, EPM-aplikacija
- Iskraemeco: planiranje in spremljanje stroškov, proizvodne kapacitete za razvojne projekte

Po združitvi vseh podatkov, ki jih ni bilo malo, se je nabralo in porodilo veliko idej, kako in kje bi bilo smiselno nadgraditi in posvetiti večjo pozornost pri vodenju projektov.

Zato smo se v zaključku naše projektne naloge osredotočili na štiri glavne sklope, kjer se opaža, da bi nadgradnja trenutnega vodenja projektov pomenila boljše realizacijo tako po finančni kot tudi efektivni plati.

1. Kadri – potrebno bi bilo izboljšati nadzor nad zasedenostjo kadrov, saj se v projektnih ekipah ponavljajo eni in isti ljudje. Delati na izobraževanju trenutnega kadra in poskusiti pridobiti nov, strokoven in izobražen kader. Alternativa je tudi neke vrste outsourcing kadra za specifične potrebe projektov. Nadzor nad razpoložljivostjo bi bilo najbolj smotno ob podpori informatike izvesti v SAP-u.

2. Stroški – na tem področju so se že začele dogajati izboljšave, stroški se sedaj v veliki meri že vodijo v SAP-u, potrebno pa bi bilo izboljšati planiranje letih, z vnaprejšnjim upoštevanjem potencialnih sprememb s strani kupcev tekom projekta na podlagi dosedanjih izkušenj. Izboljšati bi bilo potrebno tudi sam

nadzor nad stroški med izvajanjem projekta.

3. Sestanki – večja organizacija in strukturiranost – smiselnost udeležencev, zapiski sestanka in jasno določene naloge do naslednjega. Na tem mestu bi izpostavili orodje Microsoft Teams, ki smo ga s pridom uporabljali pri našem projektu in je v tem trenutku že v uporabi tudi na drugih področjih v Domelu. Omogoča skupinsko sodelovanje, hranjenje datotek, zapisnike sestankov in dodeljevanje nalog.

4. Uporaba SAP-a v polnem obsegu – tudi na tem področju se je že začelo delati. Samo orodje SAP pa ponuja še veliko možnosti za razširitve, ki bi izboljšale vse aspekte dela na projektih.

ZAKLJUČEK

Projekt naše skupine ni bil namenjen direktnemu reševanju težav pri vodenju projektov, ki smo jih zaznali tekom analize vprašalnika in primerjave s sorodnimi podjetji. Namen je bil pripraviti predloge in postaviti osnove za nadaljnje delo na tem področju, mogoče za naslednjo generacijo Domelove akademije.

Glede na vse ugotovitve med izvajanjem našega projekta tako znotraj Domela kot tudi v primerjavi z drugimi slovenskimi podjetji in glede na v zadnjem času pozitivne objave v različnih medijih, lahko zaključimo s sloganom:

„ZNAMO VODITI PROJEKTE, LAHKO PA SMO ŠE BOLJŠI.“

Člani od leve proti desni: Herman Lampret, Matej Kenda, Tadej Abina, Blaž Rihtaršič, Ana Tehovnik, Gregor Česen, (manjka Jernej Lotrič). Mentor Matjaž Čemažar

UKREPI

ob uveljavitvi spremembe zakona o minimalni plači

Aleš Markelj

Zakon o minimalni plači določa pravico do minimalne plače, njeno višino v bruto znesku ter način njenega določanja in objave. Delavec je upravičen do plačila za opravljeno delo najmanj v višini minimalne plače, če pri delodajalcu v Republiki Sloveniji dela poln delovni čas.

V primeru krajšega delovnega časa od polnega delavcu pripada najmanj sorazmerni del minimalne plače. V minimalno plačo sodijo vsi elementi plače, kot jih navaja Zakon o delovnih razmerjih, torej osnovna plača delavca za določen mesec, del plače za delovno uspešnost in dodatki, ki mu pripadajo, razen dodatka za delo preko polnega delovnega časa. Dodatno je Zakon o dopolnitvi Zakona o minimalni plači od 1. 1. 2016 dalje iz minimalne plače izvil še tri dodatke za delo v posebnih pogojih dela, ki izhajajo iz razporeditve delovnega časa, in sicer: dodatek za nočno delo, dodatek za delo v nedeljo ter dodatek za delo na praznike in dela proste dneve po zakonu.

Višina minimalne plače do 31. decembra 2019 znaša 886,63 EUR bruto, od 1. januarja 2020 dalje pa bo znašala 940,58 EUR bruto.

Zakon o spremembah Zakona o minimalni plači s 1. januarjem 2020 iz definicije minimalne plače izvzema vse dodatke, določene z zakoni in drugimi predpisi ter s kolektivnimi pogodbami, del plače za delovno uspešnost in plačilo za poslovno uspešnost, dogovorjeno s kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi.

Trenutno stanje v Domelu na področju plačne politike nam pokaže, da so naše najnižje osnovne plače v povprečju za 15 % nad panogo Elektroindustrije. Primerjava povprečnih bruto izplačanih plač za leto 2018 nam je pokazala, da je skupaj povprečna bruto izplačana plača za skupino Domel v preteklem letu

znašala 1.699,50 EUR (skupaj z božičnico in nagrado za poslovno uspešnost) in je bila za 4 % višja od ožje panoge (C27.110), za 8 % višja od širše panoge (C27) in za 1 % višja od republiškega povprečja.

V kolikor ne bi v zvezi s spremembo minimalne plače sprejeli nekaterih dodatnih ukrepov za ublažitev učinkov minimalne plače, bi imel za skupino Domel tak dvig minimalne plače naslednje učinke:

- mesečno povečan strošek mase plač za cca. 60.000 EUR (letno za cca. 700.000 EUR),
- doplačilo do minimalne plače bi prejelo 490 zaposlenih, kar predstavlja 37 % od vseh zaposlenih oz. 85 % od vseh proizvodnih delavcev,
- izničijo se praktično vsi ukrepi zagotavljanja stimulatívnega nagrajevanja boljših rezultatov dela oz. nagrajevanja dobrih delavcev.

Zato je vodstvo, skupaj s strokovnimi službami in ob sodelovanju sveta delavcev in sindikata, pripravilo predlog 5 ukrepov za ublažitev negativnih učinkov dviga minimalne plače od 1. 1. 2020 dalje:

1. s 1. 1. 2020 dvig osnovnih plač vsem zaposlenim po kolektivni pogodbi za 3 % (dvig osnovnih plač znižuje uravnilovko oz. prispeva k zmanjšanju števila prejemnikov doplačil do minimalne plače; hkrati pomeni povišanje plače tudi za ostale zaposlene nad pragom minimalne plače),

2. proizvodnim delavcem se 4 točke na pogoje dela prenesejo/pretvorijo v osnovno plačo (med 591 delavci ima 268 delavcev 4 točke na pogoje dela, 79 delavcev pa ima manj kot 4 točke, vendar bomo tudi njim 4 točke na pogoje dela priznali in jih vključili v osnovno bruto plačo; ukrep prispeva k dvigu osnovnih plač in posledično k zmanjšanju števila

prejemnikov doplačil do minimalne plače, kar znižuje uravnilovko),

3. proizvodnim delavcem se 4 % delovne uspešnosti (iz drugega nivoja ocenjevanja) prenese/pretvori v osnovno plačo (trenutno imajo proizvodni delavci za 7 % višje povprečje delovne uspešnosti od režijskih delavcev – s to spremembo bomo 4 % te delovne uspešnosti prenesli v osnovno plačo, kar bo pripomoglo k zmanjšanju števila prejemnikov doplačil do minimalne plače, na drugi strani pa novo povprečje 8 % in dvo-nivojsko ocenjevanje še vedno zagotavlja možnost stimulativnega nagrajevanja proizvodnih delavcev),

4. nagrada za poslovno uspešnost ne bo več izplačana v enaki višini za vse zaposlene, ampak se od 1. 1. 2020 (izplačilo v letu 2021) uvede model diferenciranega izplačila (podrobnosti so opisane spodaj),

5. sprememba nekaterih trenutnih nadstandardnih izplačil povezanih s proizvodnim delom (s 1. januarjem 2020 bomo prešli na zakonske okvire izplačevanja dodatkov za večizmensko delo. Tu se bomo v celoti držali veljavne zakonodaje, ukinili pa se bodo nekateri nadstandardni dodatki, ki so jih zaposleni imeli do sedaj in niso nikjer posebej zapisani oziroma formalno uzakonjeni. Po novem bo, skladno z veljavno zakonodajo, ostal 10-odstotni dodatek za delo v popoldanski izmeni, kadar se delovni proces izvaja najmanj v 2 izmenah oziroma v turnusu. Odpadejo pa npr. 22-odstotni dodatek na štiriizmensko delo in 50-odstotni dodatek za delo v soboto popoldan, ... Dodatki za nočno delo, nedelje in praznike seveda ostajajo.

Od 1. 1. 2020 se nagrada za poslovno uspešnost ne bo več obračunavala in izplačevala v enaki višini za vse zaposlene,

ampak se uvede model diferenciranega izplačila, in sicer na način, da bo 55 % zneska, določenega za izračun nagrade iz naslova poslovne uspešnosti, fiksnega in ga prejme vsak zaposleni. Preostalih 45 % zneska bo variabilen in bo izračunan na podlagi naslednjih kriterijev za vsakega zaposlenega posebej:

- (10 %) - prisotnost, pri kateri se za polno prisotnost štejejo vsi delovni dnevi v koledarskem letu ob upoštevanju rednega letnega dopusta posameznika,
- (15 %) - povprečna delovna uspešnost posameznika v obravnavanem obdobju,
- (20 %) - prispevek k doseženemu poslovnemu izidu, sestavljen skupaj iz plačilnega razreda in ustreznega preračuna horizontalnega napredovanja.

Zgoraj opisani model izračunavanja se bo po novih pravilih začel obračunavati od 1. 1. 2020 naprej in se bo lahko prvič izplačal v letu 2021. Do takrat ostaja v veljavi obstoječi način izplačevanja nagrade za poslovno uspešnost.

Vsi zgoraj navedeni predlogi ukrepov so bili predhodno predstavljeni in usklajeni s svetom delavcev in sindikatom.

SKRB ZA ZAPOSLENE - DOMELOVA LISTA UGODNOSTI

Aleš Markelj

Ena od Domelovih temeljnih vrednot je tudi SKRB ZA STRANKE IN ZAPOSLENE, zato bom v nadaljevanju poskusil zapisati, na kakšen način se skrb za zaposlene odraža v našem vsakdanjem delovnem okolju. Skupina Domel poleg zagotavljanja visoke ravni socialnih pravic zaposlenim v Republiki Sloveniji nudi tudi kar lepo število drugih dodatnih ugodnosti, ki sem jih v nadaljevanju poskušal razvrstiti v posamezne smiselne kategorije.

Denarna izplačila, nagrade

- nagrajevanje koristnih predlogov v sistemu SORA*
- božičnica
- nagrada za poslovno uspešnost
- izplačevanje dodatka za deficitarnost v oddelkih, kjer je to potrebno in dogovorjeno
- možnost povišanja plače iz naslova vertikalnega in horizontalnega napredovanja
- izplačevanje nagrad za posebne dosežke
- nagrade za delo na uspešno zaključenih projektih
- izplačilo nagrade ob priporočilu novega sodelavca – sistem priporočil
- nagrade za inovativnost in druge nagrade v okviru podelitve »Domelovih nagrad in priznanj«

***V letu 2018 smo zaposleni predlagali 745 koristnih predlogov izboljšav, za kar so zaposleni prejeli nagrade v skupni vrednosti cca. 100.000 EUR.**

Izobraževanje, osebna in poklicna rast

- omogočamo različne oblike in vsebine internega in zunanjega izobraževanja*
- nudimo možnost izobraževanja in projektne delo - Domelova akademija
- nudimo možnost e-izobraževanja
- spodbujamo študij ob delu, konzorcijski MBA študij
- imamo interno knjižnico – strokovna literatura in revije
- spodbujamo izobraževanje na področju tujih jezikov
- organiziramo obiske sejmov
- nudimo inovativno delovno okolje, možnost dela z najnovejšo tehnologijo in z najnovejšimi napravami
- omogočamo poklicno napredovanje (vertikalno in horizontalno)
- imamo vpeljan sistem mentorstva
- spodbujamo timsko delo
- nudimo gibljiv delovni čas za režijsko delo
- omogočamo možnost opravljanja dela od doma

***V letu 2018 je skupina Domel za štipendije, obvezne prakse, plačilo šolnin za šolanje ob delu ter za strokovno izobraževanje zaposlenih investirala 623.000 EUR.**

Vlaganje v mlade

- redno razpisujemo štipendije in štipendiramo dijake in študente*
- omogočamo ogledе proizvodnje učencem, dijakom, študentom
- šolam pomagamo z nakupom materialov in s strokovno pomočjo pri tehničnih krožkih
- nudimo možnost opravljanja pripravništev
- nudimo možnost opravljanja šolske prakse
- nudimo pomoč pri izvedbi seminarских in diplomskih nalog
- omogočamo počitniško delo za dijake in študente
- zaposlujeemo direktno, brez vključevanja agencij za posredovanje delavcev

***V skupini Domel že več let štipendiramo preko 100 dijakov in študentov, večina je iz bližnjega okoliša.**

Promocija zdravja, rekreacija za zaposlene

- nudimo brezplačno dnevno ponudbo sadja za vse zaposlene*
- omogočamo sodelovanje na športno-rekreacijskih igrah
- plačujemo startnine na dogovorjenih rekreativnih tekih (Ljubljanski maraton, DM tek, Tek štirih mostov, ...) in rekreativnih kolesarskih dirkah (kolesarska dirka za Zlato čipko)
- omogočamo sofinanciranje udeležbe za različne športne aktivnosti: skupinske vadbe, fitnes, masaže, karte za bazen ter savno pri različnih izvajalcih in ponudnikih v Železnikih, Škofji Loki in Kranju
- najemamo in v celoti plačujemo uporabnino športne dvorane in telovadnice OŠ v Železnikih za opravljanje rekreativnih aktivnosti (ekipni športi)
- zagotavljamo nižje cene smučarskih kart za bližnja smučišča (TC Soriška planina, STC Stari vrh in SC Cerklje)
- sofinanciramo gledališke abonmaje (Prešernovo gledališče Kranj, Loški oder, KD Simba - Sveti duh in Smejmo se – Cerklje na Gorenjskem)
- 50-odstotno sofinanciramo nakup kolesarskih dresov
- organiziramo zimski športni dan – smučanje
- na treh od štirih naših lokacij v RS zagotavljamo več vrst toplih obrokov v jedilnicah
- na vseh lokacijah imamo nameščene javno dostopne defibrilatorje
- občasno organiziramo brezplačne zdravniške preglede (npr. preglede dojk, prostate, ...)
- nudimo možnost brezplačnega cepljenja proti gripi
- nudimo možnost brezplačnega cepljenja proti klopnemu meningitisu (velja za vsa cepljenja)

***V enem letu v Domelu zaposleni pojemo med 45 in 50 ton brezplačnega svežega sadja.**

Lokalna skupnost

- finančno in organizacijsko podpiramo lokalne športne klube, športnike*
- finančno in organizacijsko podpiramo posamezne kulturne delavce, skupine in kulturne dejavnosti*
- nudimo finančne in strokovne podpore lokalnim projektom*
- zagotavljamo kvalitetna delovna mesta, možnost zaposlovanja, izobraževanja
- skrbimo za izboljšanje okolja z načeli trajnostnega razvoja
- dobro in aktivno sodelujemo z Občinama Železniki in Škofja Loka
- sodelujemo s široko mrežo manjših dobaviteljev ter omogočamo njihov razvoj
- aktivno sodelujemo s šolami in drugimi institucijami znanja v bližnji okolici in regiji
- aktivno sodelujemo v strokovnih in panožnih združenjih, zbornicah
- notranje lastništvo omogoča trajnostni razvoj in spodbuja družbeno odgovornost podjetja

***V letu 2018 je skupina Domel za različne donacije, sponzorstva, praktične nagrade, ... namenila okroglih 100.000 EUR**

Druge finančne ugodnosti

- podjetje zaposlenim plačuje prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje v višini 40 EUR /mesec*
- ponujamo možnost kolektivnega nezgodnega zavarovanja
- zagotavljamo plačilo stroškov za prehrano v maksimalnem neobdavčenem znesku
- zagotavljamo plačilo stroškov za prevoz na delo in z dela po kilometru in še dodatno nudimo plačilo avtobusne karte za tiste, ki koristijo javni prevoz za lokaciji Otoki in Na plavžu
- imamo vzpostavljen sistem blagajne vzajemne pomoči
- ob izrednih primerih (nesreče, bolezni, ...) izplačujemo dodatne izredne solidarnostne pomoči

***V sistem prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja je trenutno vključenih 1.060 naših zaposlenih. Vsak od teh zaposlenih s strani Domela letno na svoj račun PDPZ prejme 480 EUR. Domel tako letno prispeva preko 500.000 EUR vplačil za izboljšanje standarda svojih zaposlenih ob upokojitvi.**

... in še nekatere dodatne ugodnosti

- nudimo možnost koriščenja počitniških kapacitet – 6 lokacij na morju in 3 v toplicah*
- organiziramo obdarovanje otrok zaposlenih – dedek Mraz
- obdarujemo vse zaposlene s strani sveta delavcev ob zaključku leta
- organiziramo spomladanski brezplačni piknik za vse zaposlene in upokoјence
- izdajamo interno glasilo Mozaik za zaposlene in upokoјence
- nudimo možnost koriščenja plačanega prostega dneva za spremljanje otroka prvi dan v vrtec ali prvi razred osnovne šole

***Preko 300 naših zaposlenih letno izkoristi možnost koriščenja lastnih počitniških kapacitet, k temu pa je treba dodati še naše upokoјence.**

LOGISTIKA DOMEL TRATA

Vili Logonder

Z odprodajo LTH-ja v stečaju so se povsem spremenile utečene dovozne poti na tej lokaciji. Na lokaciji so nastala tri podjetja, ki imajo določene služnosti na transportnih poteh. Zato smo v začetku obnove proizvodnega objekta Domel Trata pristopili tudi k reševanju tega problema. V sodelovanju z lokalno skupnostjo in občino smo poiskali zadovoljive rešitve za vse strani. Čeprav tovorni promet poteka skorajda v naselju, ne moti bližnjih stanovalcev. Tovorni transport je organiziran krožno in sledi proizvodnemu toku. Odprema in prevzem sta ločena, tako da ne motita medsebojnega delovanja. Zaradi boljših delovnih pogojev sta na obeh mestih postavljena dva velika nadstreška v dolžini 30 m, ki omogočata hkratno nakladanje štirih vozil, na celotni površini pa se lahko hkrati nahaja osem vlačilcev. Logistično je lokacija zahtevna, saj se je ves promet s pločevino, termo in duro masami prenesel na Trato. Na lokaciji imamo v povprečju dostavo 3,5 vlačilcev s pločevino dnevno. Dnevna poraba pločevine se giblje med 50 in 55 tonami, pri tem nastane cca. 27 t odpadkov dnevno. Odpadki pločevine so odvažajo s 24-tonskim kontejnerjem (vlačilec) enkrat do dvakrat dnevno. Nakladanje izvajamo z magnetom. Vse se dogaja v zaprtem prostoru, da ne motimo bližnjih stanovalcev.

Varnost zaposlenih je na prvem mestu. Po enoletnem testiranju smo vse viličarje na tej lokaciji opremili z modrimi opozorilnimi lučmi. Dva smo opremili tudi v Železnikih in dva v Retečah.

Kvaliteten transport in preprečevanje poškodb pri nakladanju nadziramo s fotografiranjem vseh odpremi izven meja Slovenije. Fotografije vsake odpreme se nahajajo v mapi SKLADIŠČE TRATA.

Zaradi velikega prometa smo s službo marketinga

lokacijo Domel Trata tovorni promet vnesli v spletno aplikacijo Google map, ki voznike pripelje na pravo lokacijo. V bližnji okolici smo postavili tudi ustrezno signalizacijo. Objekte smo označili z logotipom Domel, da so vidni že od daleč. Za odvijanje tovornega prometa je to zelo pomembno.

Uspešna podjetja morajo biti prepoznavna tudi s svojimi logotipi. Zato smo na Trati uspešno izvedli projekt termo povezovalnega traku z logotipom Domel. Namesto klasičnega črnega traku smo uvedli bel trak z rdečim logotipom Domel. Delno smo k temu pristopili tudi zaradi preprečevanja reklamacij. V šestih mesecih smo od ideje, testiranja, izbire najboljšega ponudnika in poskusnega uvajanja prišli do zadovoljivega rezultata. Sedaj so naše palete označene in opazne že od daleč. Za uspešno izvedbo imajo največ zaslug Tjaša Šolar, Tomaž Pohleven in Gregor Bernik.

Tudi izzivov za prihodnost ne bo zmanjkalo. Kontejnersko nakladanje se povečuje in bo potrebno razmisliti o nakladalni rampi. Skladiščno poslovanje bo potrebno poenostaviti in od dobaviteljev zahtevati kompatibilnost nalepk z našim poslovanjem – skeniranje, aplikacijo najave prevozov pa nadgraditi in uvesti še za druge lokacije – Reteče. Sistem enotnega skladiščnega poslovanja, kot je na Trati, pa prenesti še na druge lokacije.

SEJEM

kot močno orodje tržnega komuniciranja v B2B svetu

Andreja Thaler

Med 18. in 21. novembrom smo se udeležili sejma Medica, ki se vsako leto odvija v Düsseldorfu, v Nemčiji

MEDICA je vodilni mednarodni sejem v medicinskem sektorju in velja za največji poslovni dogodek na področju medicinske opreme, rešitev in aplikacij. Na sejmu so vsako leto prisotni naši največji konkurenti. Sejem predstavlja priložnost za obisk obstoječih kupcev, kažejo pa se nam tudi poslovne priložnosti s številnimi podjetji s celega sveta. Letošnje leto lahko s ponosom rečemo, da je blagovna znamka Domel v svetu laboratorijske opreme že mnogo bolj prepoznavna.

Cilj poslovne enote Laboratorijski sistemi je bil pozicionirati se kot vrhunski evropski proizvajalec laboratorijske opreme višjega cenovnega razreda. V primerjavi z največjimi konkurenti na tem trgu so naše ključne prednosti v tem, da ponujamo prilagojene rešitve, odlično (po)prodajno podporo, temeljimo na dolgoročnih odnosih in na posameznih trgih nudimo ekskluzivo.

Letošnjo sejmsko predstavitev smo nadaljevali v podobni smeri kot v preteklem letu; razstavni prostor je bil namenjen le produktnemu programu centrifug, ki je za našo poslovno enoto strateško najbolj pomemben, obiskovalcem pa smo predstavili celoten prodajni program. Predstavili smo dve ključni novosti: klinično centrifugo Centric MF / CF 220 ter univerzalno centrifugo Centric 260.

V B2B svetu so sejmi med najpomembnejšimi aktivnostmi v marketingu. Ker je sejem s finančnega vidika visoka investicija, je ključno vprašanje, na katerih sejmih bomo prisotni. Prvi pogoj je, da naši izdelki ponujajo specifične rešitve za določen segment. Poleg poglobljene analize je vedno priporočljivo pogledati tudi, na katerih sejmih so prisotni naši največji konkurenti. Ko se odločimo, na katerih sejmih

bomo prisotni, je ključno, da pravočasno začnemo s pripravami. Pomembno se je držati vseh predpisanih rokov, saj ob zamudi vse preplačaš, vsaj enkrat.

Skupinska fotografija: Irena Miklavčič, Primož Habjan, Andreja Thaler (Prodaja/Marketing) in Andrej Eržen (direktor poslovne enote Laboratorijski sistemi)

Vse se začne z zgodbo, na kateri gradimo sejmsko predstavitev. Vsem kontaktom (obstoječim in potencialnim kupcem) pošljemo uradno vabilo (elektronsko in fizično). Kupcem v klasično pošto vedno dodamo promocijski material, ki ga prejmemo s strani organizatorja sejma (seznam razstavljalcev, hall map ...) za piko na i pa vedno ponudimo tudi omejeno število brezplačnih vstopnic za obisk sejma.

Ker se zavedamo, da je sejem odlična priložnost za lansiranje novih izdelkov, saj naenkrat nagovarjamo največ ljudi, ki predstavljajo ciljno skupino, smo letos predstavili kar dve prihajajoči novosti: klinič-

no centrifugo Centric 220 in univerzalno centrifugo Centric 260.

Z obstoječimi kupci sestanke načrtujemo vnaprej, tako se lahko nanje ustrezno pripravimo.

Glede na celotno zgodbo, ki jo želimo sporočiti obiskovalcem, sledi oblikovanje stojnice. Tu, razen finančnih, meja ni.

Ne smemo pozabiti pomembnost logistike; pravočasno je treba pripraviti vse razstavne eksponate, urediti dokumentacijo in organizirati prevoz do sejma.

Med sejmom je pomembno, da imamo dovolj katalogov, prospektov in vizitk. Manjkati ne smejo niti promocijska darila za obiskovalce. Na TV-zaslону mora biti skrbno pripravljena prezentacija s ključnimi sporočili, ki jih lahko obiskovalci in mimoidoči osvojijo v zelo kratkem času. Na razstavnem prostoru je med sejmom običajno prisotna prodajna ekipa in marketing, po potrebi tudi kdo iz razvoja, sicer pa je za razvoj najbolj pomembno, da čas sejma izkoristijo za ogled sejma in trendov v panogi. Ključno za vse, ki so prisotni na razstavnem mestu, je, da poznajo usmeritve in cilje razstavljanja, sicer nam ne pomaga niti največja stojnica z najlepšo grafiko.

Ali je bil sejem učinkovit, pa je glavno vprašanje, ki se po sejmski predstavitvi zastavlja vodstvu in prodajni ekipi, saj je bilo v to vloženi precej finančnih sredstev. Bistvo sejma je srečanje z obstoječimi kupci, grajenje odnosov in krepitev zaupanja ter iskanje novih, potencialnih kupcev in ustvarjanje novih priložnosti. Sejem je idealen prostor za predstavitev novosti, pregled trendov v industriji (konkurenca). Pri kontaktih velja pravilo, da je kvaliteta zagotovo več kot kvantiteta. Na sejmu običajno dobimo med 200 do 250 kontaktov, od tega je približno 30 obstoječih, 80 novih, potencialnih, 100 pa nekvalificiranih, ki jih dodamo v bazo za obveščanje (newsletter). Velikokrat se namreč izkaže, da je kontakt, ki ga marketing

Prototip centrifuge Centric 220

srva ni kvalificiral, sčasoma postal pomemben kupec. Zavedati se je treba, da so prodajni cikli v naši industriji običajno precej dolgi. Na sejmu običajno pridobimo 5 novih pomembnih kupcev.

Zadnji dan sejma je vse prej kot "konec" ... takrat se pravo delo šele prične. Vse kontakte je treba vnesti v CRM, jih ustrezno kvalificirati, razdeliti (potencialne) kupce med komercialiste in narediti prvi "follow up".

Velja pa si tudi zapomniti, da moraš na sejmu izstopati. Zato moramo iskati vedno nove ideje, s katerimi bomo na sejmu pridobili pozornost obiskovalcev. Na letošnji Medici smo imeli za obiskovalce pripravljeno nagradno igro z glavnim vodilom: "SPIN FOR A WIN" Obiskovalci so se med igro spoznavali z delovanjem centrifug in si s tem prislužili simbolične nagrade.

3D izris razstavnega prostora.

#FUNfact: Pred začetkom sejma na sejmišču velja pravilo, da konkurenca ne obstaja, vsi smo prijatelji, ki si pomagamo med seboj – pa naj bo s posojanjem orodja ali pa z dvigovanjem težkih aparatov.

NOVOZAPOSLENI

Danica Jelenc

Od sredine septembra pa do začetka novembra se nam je pridružilo 21 novih sodelavcev. Večina od njih so naši štipendisti, ki so zaključili ali zaključujejo študij na raznih fakultetah. Vsem, ki ste so odzvali na mojo prošnjo, da nekaj napišete o sebi, se še enkrat zahvaljujem in vam želim, da bi se v novem delovnem okolju dobro počutili in si nabrali čim več izkušenj.

JURE LIKOZAR

Sem Jure Likozar, prihajam iz okolice Tržiča. Star sem 23 let in zaključujem višjo šolo na ŠC Kranj, kjer sem končal tudi srednjo šolo.

Delovne izkušnje sem v Domelu nabiral že kot študent in ko sem opravljal prakso. V poletnih mesecih pa sem si izkušnje nabiral preko študentskega servisa. Zaposlen sem v oddelku ADP kot elektro projektant, kjer so me sodelavci lepo sprejeli in me naučili veliko novih stvari. Prav tako sta mi všeč urejeno okolje ter delovni čas.

V prostem času rad kolesarim, plezam ali se podam na kakšno ferato. Prosti čas izkoristim tudi za druženje s prijatelji.

VASJA JANČIČ

Sem Vasja Jančič. Po izobrazbi sem magister informacijsko-upravljaljskih ved, diplomiral pa sem na Fakulteti za računalništvo in informatiko v Ljubljani, prihajam pa iz Kranja.

Imam čez 20 let delovnih izkušenj z informacijsko tehnologijo, delo na področju računalništva me je od nekdaj veselilo. Privlačile so me nove tehnologije,

zato sem zelo rad širil svoje znanje na raznovrstnih področjih.

V Domel me je privedel splet naključij in prepričan sem, da je bila moja odločitev, da se pridružim podjetju, prava. To spoznavam tako skozi delo v oddelku za avtomatizacijo in digitalizacijo proizvodnje, ki je zanimivo in dinamično, polno strokovnih izzivov in nikoli ne postane dolgočasno, kot tudi skozi to, v kako prijetno in pozitivno naravnano delovno okolje in team sem prišel.

V prostem času sem rad s svojo družino, jadram, kolesarim, planinarim in se ukvarjam z glasbo.

SIMON OBLAK

Sem Simon Oblak, prihajam iz Poljanske doline. Po izobrazbi sem lesarski tehnik. Po končani srednji šoli sem se zaposlil v lesni industriji. Ker imam rad spremembe, sem se odločil, da si poiščem delo v drugi panogi. Trenutno delam v oddelku ročni orodjar, kjer vzdržujem in čistim orodja od elektro pločevine (štanc). S sodelavci se dobro razumem, saj so me prijazno sprejeli in mi pomagali pri uvajanju. Prosti čas delim z družino.

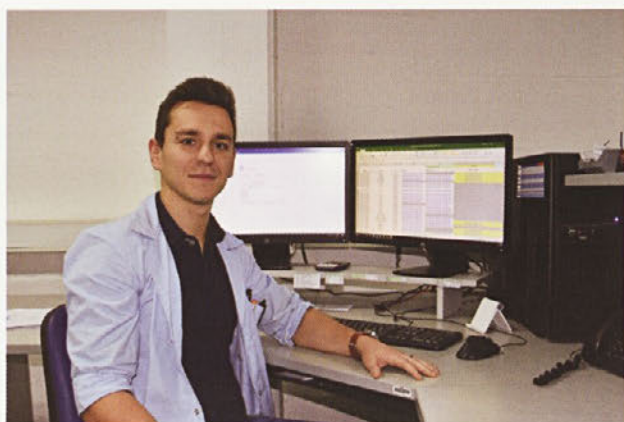

MIHA PRIMOŽIČ

Moje ime je Miha Primožič in živim v Železnikih. Star sem 26 let, po izobrazbi sem diplomirani inženir strojništva, tik pred zaključkom magistrskega programa. Delovne izkušnje v Domelu nabiram že skozi celotno študijsko obdobje, bil sem namreč Domelov štipendist. Med opravljanjem prakse sem v podjetju spoznal večino oddelkov in njihovo organiziranost, prosta poletja sem preživel tudi v proizvodnji. V obeh letih magistrskega študija sem se ustalil v oddelku ECS, kjer sem se s prvim oktobrom letos zaposlil na delovnem mestu tehnologa.

Moje delo je trenutno osredotočeno na končno kontrolo EC-pihal, ureditev montažnih delovnih mest in tehnološko pripravo proizvodnje na nove izdelke. Na oddelku so me zelo dobro sprejeli, na delovnem mestu pa se počutim sproščeno. Med seboj se razumemo in sodelujemo, zato menim, da je prav timsko delo eden glavnih vzrokov za doseganje odličnih poslovnih rezultatov.

Večino prostega časa preživim v družinskem krogu, na sprehodih s psom, v fitnesu ter seveda s prijatelji. Tudi v kulinariki rad preizkusim kaj novega, bodisi kot svoj recept ali pa kot specialiteto v restavraciji.

Vikende z ženo izkoristiva za zanimive izlete, med daljšimi odmori pa rada potujeva na neznane destinacije.

ANDRAŽ RAKOVEC

Sem Andraž Rakovec, star sem 22 let in prihajam iz Škofje Loke. Po izobrazbi sem strojni tehnik.

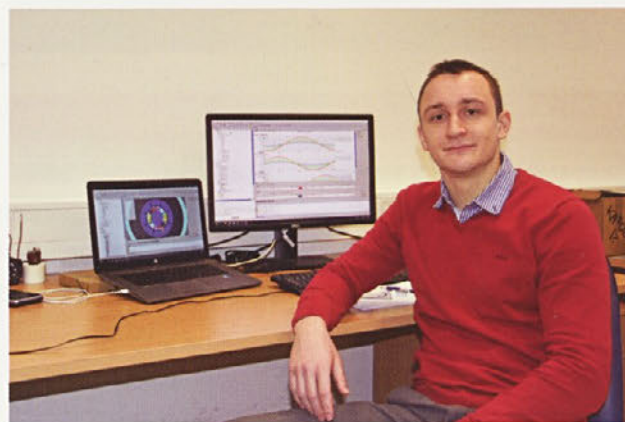
Delovne izkušnje v Domelu sem nabiral že kot študent, to pa je moja prva zaposlitev. Moje delovno mesto je v montaži na rotorski liniji. Sodelavci so me lepo sprejeli in mi pomagali pri uvajanju.

V prostem času rad hodim v hribe, kolesarim, pozimi smučam ...

ROK HODNIK

Sem Rok Hodnik in prihajam iz Slovenj Gradca. Živim v Ljubljani, kjer sem tudi zaključil magistrski študij elektrotehnike. Delovne izkušnje sem do sedaj nabiral kot študent v industriji brizganja termoplastov. Pri tem sem ugotovil, da bi znanje, pridobljeno na fakulteti, raje uporabljal za razvijanje elektromotorjev, zato sem se odločil za Domel. Na oddelku elektro razvoja delam elektromagnetne preračune elektromotorjev. Sodelavci so me odlično sprejeli in so pripravljeni

odgovoriti na kakršnakoli vprašanja. V prostem času se rad ukvarjam s športom in kaj dobrega skuham.

BLAŽ JELENC

Sem Blaž Jelenc in prihajam iz Dražgoš. Star sem 24 let, po izobrazbi pa sem diplomirani inženir strojništva.

Zaposlitev v Domelu je moja prva zaposlitev, delovne izkušnje pa sem s študentskim delom nabiral tako v Domelu kot tudi z delom v drugih podjetjih.

V Domelu sem se zaposlil, ker sem v času študija tukaj prejemal kadrovske štipendije, za kar sem Domelu zelo hvaležen, saj s tem nisem bil le finančno bolj samostojen, ampak sem med vsakoletno poletno prakso dobil tudi dodatne izkušnje.

Zadnje leto študija sem še kot študent pričel delati v oddelku tehnologije, na novem projektu za avtomobilsko proizvodnjo Hanon 738, kjer z delom nadaljujem tudi sedaj. Delo v tehnologiji je zelo zanimivo, saj se vsak dan srečujemo z novimi izzivi. Tudi sodelavci so me zelo lepo sprejeli in so vedno na voljo, kadar se pojavijo nejasnosti.

Svoj prosti čas najraje porabim za druženje s prijatelji, a se velikokrat zgodi, da ga za to ne ostane prav veliko, saj sem doma na kmetiji, kjer dela nikoli ne zmanjka. Sem tudi član ansambla Kvartet za 5, kjer igram kitaro. Poleg tega sem še član PGD Dražgoše.

ROK LOTRIČ

Sem Rok Lotrič, imam 25 let in prihajam iz Švelj. Pred kratkim sem zaključil s študijem na fakulteti za strojništvo v Ljubljani, kjer sem pridobil naziv magister inženir strojništva. Zaposlitev v Domelu je tako moja prva, sicer pa sem kot Domelov štipendist v preteklih letih že opravil nekaj študentskega dela.

Za zaposlitev v Domelu sem se odločil, ker gre za uspešno podjetje, kjer lahko opravljam delo, ki me zanima. V okviru pripravništva opravljam različna dela v orodjarni, kasneje pa bo moje delovno mesto v oddelku konstrukcije orodij.

LUKA TROJAR

Sem Luka Trojar in prihajam iz Škofje Loke. Star sem 26 let. Srednjo šolo sem obiskoval na Gimnaziji Škofja Loka, trenutno pa končujem študij na Fakulteti za strojništvo.

V Domelu sem z delom pričel že lanskega aprila kot študent, v tem času sem se veliko naučil, predvsem programov, kot so PTC Creo, ZWCAD, ... Sedaj sem zaposlen v oddelku ADP in opravljam delo konstrukterja.

Sodelavci so me lepo sprejeli, prav tako sta mi všeč delovni čas in urejeno okolje.

Prosti čas rad izkoristim za druženje s prijatelji, rad pa se tudi ukvarjam s športom, predvsem z nogometom in košarko. V slabem vremenu pa si pogledam kakšen film ali serijo.

ŽIGA RAVNIHAR

Sem Žiga Ravnihar, doma iz Virmaš. Star sem 26 let. Po izobrazbi sem gimnazijski maturant. V strojniški smeri se izobražujem na višji strokovni šoli za strojništvo v Škofji Loki.

Izkušnje na tem področju sem si v zadnjih treh letih nabiral s študentskim delom in s prakso prav v Domelu.

Domel so mi v preteklosti velikokrat priporočili prijatelji, prav tako pa sem zanj slišal v medijih. Odločitev za prakso in končno zaposlitev zato ni bila težka. Zagotovo pa je bila pravilna, saj sem bil na samem delovnem mestu med sodelavci lepo sprejet.

Trenutno opravljam delo v avtomobilskem razvoju, kjer sem zadolžen za vzorčenje na projektu MP150. Prosti čas, ki ga ni prav veliko, večinoma namenim glasbi, saj končujem študij petja. Vedno pa se najde čas za prijatelje in prijetno druženje.

ANŽE KLOBUČAR

Moje ime je Anže Klobučar in prihajam iz Škofje Loke. Po poklicu sem strojni tehnik, zaključujem pa tudi šolanje na Višji šoli za strojništvo v Škofji Loki. To je moja prva zaposlitev, pred tem sem kot študent že delal v Domelu. Bil sem tudi Domelov štipendist. Moje delovno mesto je v merilnici na Trati, kjer so me sodelavci lepo sprejeli. Večinoma delam na trgalnem stroju.

V prostem času rad grem v hribe s prijatelji in pomagam na mamini kmetiji.

BOLEZNINE V LETU 2019

Janja Kozjek

V tej številki Mozaika bom nekaj napisala o bolezninah, ki so se v letošnjem letu povečale. Zaskrbljujoč je trend povečevanja bolezni nad 30 dni, kar pomeni, da smo zaposleni na bolniški več kot en mesec.

Stanje bolezni nad 30 dni se je prvič, odkar pomnim, obrnilo tako, da je število bolezni nad 30 dni procentualno višje od števila bolezni do 30 dni.

Vsekakor je to zaskrbljujoče, saj to lahko pomeni, da so bolezni težje in hujše. Povprečna starost v Skupini Domel je 39,3 let. Glede na našo povprečno starost

trend bolezni ne bi smel naraščati. Naše bolezni v letošnjem letu predstavljajo v povprečju 5,66 %. To pomeni, da je vsak dan v bolniškem staležu 44 zaposlenih. Mesečno to za podjetje pomeni približno 85.000 evrov izgube, in sicer samo iz naslova bolezni.

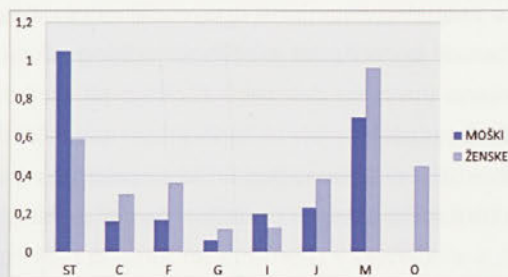
Po podatkih Nacionalnega inštituta za javno zdravje RS (v nadaljevanju NIJZ) je v Sloveniji 80 % bolezni zaradi mišično-kostnih bolezni, natančneje zaradi bolezni skeleta (hrbteničnih obolenj). V nadaljevanju so grafični prikazi, ki sem jih dobila od NIJZ RS. Podatki so iz leta 2018.

Vse bolezni imajo svojo oznako, ki so specifičirane po spodnji legendi.

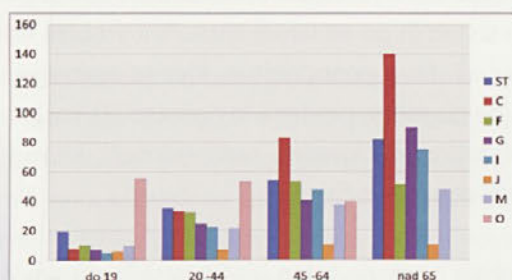
Legenda bolezni in poškodb po MKB-10 klasifikaciji:

- ST: poškodbe in zastrupitve pri delu in izven dela (SKUPAJ)
- C: rakava obolenja
- F: vedenjske in duševne motnje
- G: bolezni živčevja
- I: bolezni srca in ožilja
- J: bolezni dihal
- M: kostno-mišična obolenja
- O: bolezni povezane z nosečnostjo

NAJPOGOSTEJŠI VZROKI ZDRAVSTVENEGA ABSENTIZMA
%BS PO DIAGNOZAH IN SPOLU

NAJPOGOSTEJŠI VZROKI ZDRAVSTVENEGA ABSENTIZMA
R PO DIAGNOZAH IN STAROSTNIH SKUPINAH

● F: vedenjske in duševne motnje

● G: bolezni živčevja

● I: bolezni srca in ožilja

● J: bolezni dihal

● M: kostno-mišična obolenja

● O: bolezni povezane z nosečnostjo

Iz grafov vidimo, kako visoko nad vsemi boleznimi so obolenja mišično -kostnega sistema in to pri starostni skupini med 45 in 64 let. Porast se kaže že celo pri starostni skupini 20-44 let, potem samo še narašča.

Vsekakor na bolezni vplivajo tudi razni drugi dejavniki, ki jih moramo prepoznavati. Ti dejavniki so:

- spremenjene zahteve in pogoji na delovnem mestu,
- staranje prebivalstva in spremenjena starostna
- struktura delovne populacije,
- kasnejše upokojevanje,
- porast števila zaposlenih,
- večja obolevnost aktivnega prebivalstva,
- prezentizem v preteklih letih,
- dolgotrajnejši postopki diagnostike in zdravljenja.

Na koncu bi dodala, da za svoje zdravje lahko največ naredimo sami, če posebej za mišično-kostni sistem. To je, da smo stalno telesno aktivni, delamo raztezne vaje (tudi na delovnem mestu), opozorimo nadrejene, tehnologe ali službo varstva pri delu, če imamo težave s stolom, pretežkimi bremenmi, nepravilno držo, ponavljajočimi se gibi ..., predvsem pa sami razmišljajmo, kako na delovnem mestu delati čim bolj ergonomsko, varno in zdravo. Enako moramo razmišljati doma.

Naj vam na koncu zaželim:
Srečno, veselo,
predvsem pa zdravo leto 2020!

IZSILJEVALSKI VIRUS ZAKLENE DATOTEKE

Roman Megušar

V Sloveniji razsaja izsiljevalski virus, saj je v zadnjem času prišlo do porasta okuženih računalnikov, ki zaklenejo vse datoteke. Virus deluje na način, da uporabnik dovoli oz. namesti izsiljevalski program, ki potem šifrira osebne datoteke. Virus od žrtve zahteva, da ta plača določeno vsoto, da jim odklenejo datoteke. Po prejemu plačila, ki se v večini primerov izvede z BitCoin valuto (ki je težje sledljiva), nepridipravi pošljejo ključ (kodo), s katero lahko uporabnik deaktivira zlonamerno kodo ter ponovno uporablja računalnik.

Poznamo več vrst izsiljevalskih virusov, v osnovi pa jih delimo na:

1. **Encrypting ransomwar**, ki uporabljajo napredne algoritme enkripcije ter so zasnovani tako, da blokirajo sistemske datoteke ter zahtevajo plačilo za odklep. Najbolj znani med njimi so: *CryptoWall*, *Locky*, *CryptoLocker*.

2. **Locker ransomware**, ki uporabnika zaklenejo že zunaj operacijskega sistema in mu tako popolnoma onemogočijo dostop do namizja, programov in datotek. Datoteke v tem primeru niso enkriptirane, a za odklep okuženega računalnika bodo nepridipravi isto zahtevali denarno nadomestilo. Znana imena slišijo na ime Winlocker in razna Policijsko-tematsko obarvana sporočila.

Najbolj pogosto se uporabniki srečujejo s cryptoransomware ali encryptic ransomware škodljivo programsko opremo, ki je tudi najbolj razširjena.

Ransomware se od malware škodljivih kod loči v kar nekaj lastnostih:

- vsebuje stopnjo enkripcije, ki jo uporabnik s svojim znanjem ne more premagati (obstaja pa rešitev v obliki storitev antivirusnih programov),
- lahko zakodira vse vrste datotek (od slik, dokumentov, audio, video datotek ...),
- lahko premeša imena datotek (tako ne vemo, katere datoteke so okužene),
- lahko doda različne končnice našim datotekam,
- pojavi se grafično ali tekstovno sporočilo (da so naše vsebine zaklenjene, z navodili za plačilo),
- ponavlja je možnost plačila in odklepa časovno omejena (nato se datoteke zbrisejo ali se poveča vsota za plačilo),
- velikokrat z okužbo računalnika nepridipravi pridobijo tudi naše osebne podatke, gesla, e-maile.

Kako je prišel virus na vaš računalnik?

Izsiljevalski virus uporablja številne znane tehnike distribucije. Uporablja okužene spletne strani, ranljivosti poštnih strežnikov in operacijskih sistemov, preko katerih se lahko v obliki trojanskega konja namesti brez vaše vednosti. Na okuženih spletnih straneh in sistemih pa se lahko kamuflira v obliki Adobe Reader ali Java posodobitve, kjer uporabnika pretenta, da ga ročno prenese in namesti. Tukaj je edini recept zatiranje človeške radovednosti, ki vam bo prihranil zgubljene živce..

Kdo lahko postane tarča izsiljevalskih virusov?

Kljub temu da so velikokrat na udaru večje organizacije, tudi šole in bolnišnice, pa so na žalost tudi

domači uporabniki pogosta tarča tovrstnih virusov. Na njih se ustvarjalci zlonamernih kod radi spravijo, ker:

- v večini primerov nimajo rednih varnostnih kopij svojih vsebin,
- imajo malo ali nič znanja o zaščiti na spletu in pogosto klikajo vsepovprek,
- ker so slabše informirani o varnosti, so s strani neprividnih lažje manipulirani, v veliko primerih
- nimajo prav nobene programske zaščite in ne posodablajo aplikacij.

Na podjetja in organizacije pa se neprividni radi osredotočijo, ker:

- je tam ponavadi veliko denarja,
- ker se lahko povzroči velika škoda in je možnost plačila večja,
- zaradi kompleksnih sistemov je možnost okužbe večja,
- človeški faktor (napaka) v veliko primerih igra ključno vlogo,
- ker podjetja in organizacije potrebujejo hitro rešitev težave.

Kako se izsiljevalski virusi razmnožujejo?

Pravzaprav so ustvarjalci tovrstnih kod precej kreativni, v prvi vrsti pa iščejo najlažjo in najhitrejšo pot k okužbi uporabnikovega računalnika. Najbolj razširjene metode in možnosti za okužbo pa se kažejo v primerih:

- e-mail, spam kampanje, ki vključujejo okužene datoteke ali povezave na zlonamerne kode,
- varnostne luknje v ranljivi programski opremi,
- usmerjen promet na internetu v povezave z zlonamernimi kodami,
- sicer znane, varne spletne strani, ki jih neprividni nevidno okužijo,
- samodejno razmnoževanje iz okuženega računalnika naprej,
- programi v obliki deleža dobička pri odkupnini.

Kaj lahko naredimo sami po okužbi?

Če se nam je kljub vsemu pripetila omenjena nevšečnost, se predvsem lotimo zadeve mirno in premišljeno, nikakor ne panično in z nepremišljenimi ukrepi, ki lahko pustijo posledice. Dobra novica je, da lahko zadevo rešimo na več načinov.

Prvi, najočitnejši, je plačilo zahtevane kupnine, ki pa iz že navedenih razlogov velikokrat ni najprimer-

nejši in najpametnejši korak. Uporabnik lahko naleti na zaplete. Kljub izvedenemu plačilu s strani neprividnih ne prejme ključa oz. se od njega zahteva dodatno plačilo in v primeru, da po plačilu in odklepu ne poskrbi za ustrezno zaščito in očiščenje sistema, ponovno postane tarča istih neprividnih.

Drugi, ki zanesljivo reši naše težave, a povzroči kar nekaj posledic, je formatiranje sistemskega diska - a le v primeru, da je to res edini okuženi disk in imamo za vse svoje pomembne podatke varnostne kopije. Ker v veliko primerih temu ni tako, tudi to ni vedno najboljša opcija.

Tretja - odstranitev izsiljevalskega virusa pa se kaže v uslugah nekaterih antivirusnih rešitev, ki lahko učinkovito, v polni meri povrnejo dostop do našega računalnika ter izbrišejo vse zlonamerne kode. Je pa res, da te vrste virusov veliko antivirusnih programov niti ne zazna, kaj šele odstrani.

Kako se zavarujemo?

- Strokovnjak naj vam opravi varnostni pregled informacijskega sistema ter odpravljanje varnostnih lukenj. Preventiva bo edina, ki vam bo prihranila denar, čas in datoteke.
- Bodite previdni pri odpiranju priponk neznanih pošiljateljev.
- Vedno imejte posodobljen sistem in aplikacije ter ne odpirajte priponk s spletnih mest, ki jih ne poznate. Če sumite, da gre za legitimen e-mail, pokličite podjetje, pod katero se pošiljatelj podpiše oz. ga predstavlja. V kolikor pri poslovnih e-mailih ni kontakta, je edina opcija DELETE, sl. ZBRIŠI. Katero podjetje danes nima podpisa ali spletne strani?
- Ne shranjujte pomembnih podatkov le na enem mestu (računalnik).
- Uporabite 2 varnostni kopiji (po možnosti zunanji disk in oblak).
- Redno posodablajte programsko opremo.
- Še posebej bodite pozorni na Adobe Flash, Java in Silverlight.
- Ne klikajte na povezave v spam e-mailih.
- Uporablajte zmogljiv antivirusni program.
- Uporaba "guest" računa v operacijskem sistemu namesto administratorskega.
- Nastavimo stopnjo varnosti v brskalniku.
- Odstranimo zastarele dodatke (plugins) v brskalniku.

Vir: osebni, www.inforia.si, CERT-RO

NA KRILIH GLASBE

Nina Drol

Glasbena šola Škofja Loka je v letu 2019 obeležila 70-letnico svojega obstoja. Nekaj dejstev in zanimivosti nam je zaupal ravnatelj Klemen Karlin.

Glasbena šola Škofja Loka je bila ustanovljena 1. septembra 1949 na pobudo zborovodje in vsestranskega glasbenika Milka Škoberneta, prvi ravnatelj pa je postal Franjo Zorko. V prvih letih delovanja so se učenci učili igrati violino, klavir, flavto, klarinet in solopetje, obiskovali pa so tudi nauk o glasbi. Zanimanje mladine za glasbo pa je iz leta v leto naraščalo in z njim se je močno povečal tudi nabor poučevanih instrumentov

Tako danes 365 učencev obiskuje individualni pouk violine, viole, violončela, kontrabasa, kitare,

klavirja, orgel, harmonike, kljunaste flavte, flavte, klarineta, saksofona, trobente, roga, evfonija, pozavne, tube, tolkal in petja; za vse je obvezen tudi skupinski pouk nauka o glasbi oziroma solfeggia. Še 120 učencev pa je vključenih v skupine predšolske glasbene vzgoje in glasbene pripravnice ter baletnih uric, plesne pripravnice in baleta. Na šoli veliko pozornosti posvečajo tudi komorni in ansambelski igri, ki jo gojijo v kar štirih šolskih orkestrih: pihalnem, godalnem, kitarskem in harmonikarskem.

Matična šola je nastanjena v Puštalskem gradu,

Novi učitelj Damjan Tomažin z učencema.

trije dislocirani oddelki pa na osnovnih šolah v Selški in Poljanski dolini: v Železnikih, Žireh ter Gorenji vasi in Poljanah. Kot prvi izmed njih se je v šolskem letu 1968/69 oblikoval oddenek v Železnikih, ko se je tedaj komaj eno leto samostojna glasbena šola v Železnikih pridružila glasbeni šoli v Škofji Loki. Že med leti 1963 in 1970 pa je v Selcih kot poseben oddenek loške glasbene šole deloval tudi oddenek za pihala in trobila.

Danes je na oddelku v Železnikih skupno 62 mladih glasbenikov in plesalcev. Med njimi so po večletnem premoru spet tudi učenci nizkih trobil: dva na pozavni in eden na evfoniju, inštrumentu, ki ga poznamo tudi pod imenom bariton ali tenorska tuba. Poučevanje nizkih trobil so ponovno uvedli v želji, da bi Pihalnemu orkestru Alples Železniki pomagali pri vzgoji kakovostnega podmladka. Novi učitelj **Damjan Tomažin** kot nekdanji dirigent pihalne godbe v Železnikih gotovo dobro pozna njihove potrebe, tako da se lahko nademo še tesnejšega sodelovanja med šolo in godbo.

Pred začetkom novega šolskega leta je bila glasbena šola zaradi omejenih sredstev, ki jih ima na voljo za nakupe šolskih inštrumentov, in hkrati precejšnjega števila novih učencev, ki bi te inštrumente potrebovali, v precejšnji zagati. Poleg nizkih trobil se je močno okrepil tudi oddenek za saksofon, zato se je ravnatelj s prošnjo za pomoč obrnil na vodstvo uprave Domela. Odziv je bil razveseljujoč in tako je lahko šola s pomočjo Domelove donacije kupila dve novi otroški pozavni proizvajalca Bach, na kateri mlada pozavnista že zagnano trobita.

Na oddelku v Železnikih sicer poučujejo še **Janez Golob** (kitara), **Anja Fućak Dolinar** (flavta), **Irena Kržišnik** (saksofon; trenutno jo nadomešča **Tadej Piko**), **Mitja Skočaj** (klarinet in kljunasta flavta), **Olesja Horvath** (klavir), **Ana Terkov Snyder** (plesna pripravnica in balet; pouk poteka v Športni dvorani Železniki) in **Maja Voje** (nauk o glasbi). V tem šolskem letu načrtujejo še skupna nastopa 11. februarja na Osnovni šoli Železniki in 19. maja v Gostišču Macesen v Spodnji Sorici, 28. junija pa se bodo že tretje leto zapored predstavili na t. i. Glasbeni čipki v okviru Čipkarskih dnevov v Železnikih, ko bodo nastopili na trgu pred cerkvijo, v Kulturnem domu in na Merovem dvorišču.

Glasbena šola bo 19. decembra pripravila že tradicionalni predbožični koncert v cerkvi v Selcih, kitaristi s celotne šole bodo 3. marca v Galeriji Že-

Utrinek iz slavnostnega koncerta.

lezniki zaigrali na nastopu s simpatičnim naslovom "Oh kitara, kdo te mara", flavtisti pa 15. aprila vabijo na **Večer s flavto**. Vsi skupaj pa se zelo trudijo, da bi glasbo in glasbene instrumente približali tudi najmlajšim: že v oktobru so jih predstavili v Vrtcu Železniki, v aprilu pa jih bodo še na Osnovni šoli Železniki. Če bi imeli kjerkoli v Železnikih na voljo tudi čisto pravi klavir, bi to zagotovo še dodatno vzpodbudilo in razgibalo glasbeno življenje v kraju.

Slavnostni koncert ob 70-letnici Glasbene šole Škofja Loka je bil 14. novembra v nabito polni Športni dvorani Trata. Program so oblikovali sedanj in nekdanji učenci ter profesorji, priložnostni simfonični orkester pod vodstvom **Tilna Drakslerja** pa je krstno izvedel prav za to priložnost napisano skladbo loškega rojaka **dr. Andreja Missona**, variacije na Odo radosti z naslovom **V srcu Evrope**. Na koncertu je prvič zazvenela tudi skladba **Na krilih glasbe**, s katero sta učenec orgel **Jakob Habicht** kot avtor napeva in učenec trobente **Janez Jesenovec** kot avtor besedila zmagala na nagradnem natečaju za učence glasbene šole; za nagrado jo je **Andrej Misson** priredil za zbor in orkester.

Praznično leto so v glasbeni šoli sklenili z izdajo skoraj 200-stranskega jubilejnega zbornika z ilustracijami Maje Šubic in številnimi fotografijami, ki zgovorno pričajo o bogati in razvejani dejavnosti šole, predanih učiteljih in obetavnih mladih glasbenikih, ki skozi leta glasbenega šolanja prejema dragoceno popotnico za življenje.

Sprejemni preizkusi za vpis v šolsko leto 2020/21 bodo v petek, 22. maja 2020 na OŠ Železniki.

FRANCETOVI ORGLIČARJI S ŠKOFJELOŠKEGA

Nataša Dolenc

Saša Žaberl skrbno hrani svoje prve orglice in priročnik za učenje igranja na ta inštrument. V priročniku je izbor znanih slovenskih otroških in ljudskih pesmic. Poleg not so zapisane številke luknjic na ustniku, v katere pihaš, po puščicah pa vidiš, v katero smer pihaš. Vsi, ki poznamo Sašo, vemo, koliko veselja in vaje je namenila orglicam, in se ji zahvaljujemo, da spomine deli z nami.

Kako se spominjaš začetkov?

Novembra leta 2014 se je mož France udeležil tečaja igranja na orglice. Organizatorji tečaja so bili Poljanski orgličarji, vodil pa ga je Marjan Urbanija. Preko njih smo se dobili z Urbanijo in organizirali tečaj, iz katerega izhajamo mi.

Tudi jaz sem dobila svoje prve orglice in s Francetovimi navodili sem se preizkusila v igranju. Januarja leta 2015 je France poklical udeležence tečaja in nekateri so se odločili, da nadaljujejo z igranjem. Pridružili so se Olga Oblak s sinom Jernejem, ki je

bil takrat star 11 let, Marija ter Nataša Zadnik in jaz. France je navdušil še Niko Lotrič iz igralske skupine KUD France Koblar.

Pod mentorstvom Marjana Urbanije smo se pripravili za prvi nastop na festivalu "Ah, te orglice" v Mokronogu. Takrat smo se še imenovali Tečajniki. S polno vneme smo se že pripravljali za nastop pri Avseniku v Begunjah, ko je France podlegel težki bolezni.

Članice skupine so me vprašale, kaj ko bi se v spomin na ustanovitelja skupine imenovali kar po

Ah, te orglice.

Francetu. Meni je bil predlog všeč in od takrat smo Francetovi orgličarji s Škofjeloškega. Zakaj s Škofjeloškega? Preprosto, ker smo člani skupine iz Poljanske in Selške doline ter Škofje Loke. Iz Podobena nad Poljanami prihajata Olga in njen sin Jernej Oblak, iz Škofje Loke Marija in hči Nataša Zadnik, iz Železnikov pa Nika Lotrič in jaz. Nataša in Marija igrata tudi pri Loških orglicah. V Škofji Loki so upokojenci organizirali tečaj in naredili še eno skupino ter podmladek Sorških orgličarjev. Na Škofjeloškem orgličarji delujemo skupinsko, posamezniki igrajo predvsem kot spremljava kitari.

Naše začetke je z velikim zanosom spodbujal Marjan Urbanija, ki nam je pripravil nekaj zapisov za pesmi. Pridno smo vadili in se pripravljali na nastope. Po nastopu v Begunjah smo sodelovali na prireditvi Kulturno popoldne na vasi. Sledil je nastop v Sokolskem domu v Škofji Loki na predstavitvi knjige Minke Marije Likar. Na vsakem nastopu smo dobivali nove ponudbe.

Želele smo biti samostojne, zato smo Olgo določile za vodjo skupine. Z Jernejevim odraščanjem smo spoznale, da je pravi glasbeni talent. Skupaj z Olgo sta nam pričela pripravljati zapise priredb pesmi.

Za naš drugi nastop na festivalu "Ah te orglice" smo nastopali tudi v enotnih oblačilih. Na naše veliko presenečenje smo osvojili Zlato priznanje. Oblikovale smo vizitko in na vsakem nastopu se najde kdo, ki jo dobi in nas potem povabi na nov nastop.

Pridružile smo se KUD-u France Koblar - sekcija orgličarji. Vsako leto naredimo načrt dela. Na osnovi tega skupaj s KUD-om kandidiramo na občinskih razpisih. Kroniko vodi Nataša Zadnikova.

Kako se učite, kako potekajo vaje?

Glasbeno izobrazbo ima le Jernej, ki obiskuje glasbeno šolo za klavir. Olga ima zelo dober posluh in je glasbeni samouk. Igra harmoniko, učila se je citre, zaigra pa vse, kar sliši. Naši glasbi doda »okraske« in zaigra solo. Marija, Nataša in Nika imajo glasbene izkušnje iz pevskih zborov. Jaz imam najmanj glasbenih izkušenj, zato pa potrebujem nekoliko več vaj.

Naučim se na pamet. Urbanija nas je tako učil: »Če znaš na pamet, imaš manj dela na odru, ni se ti treba bati, da ti bo note odpihnilo.« Nika in jaz sva precej dolgo imeli note. Potem sva ugotovili, da se bolje obnese, če znaš na pamet. Že tako imaš tremo, potem pa paziš še na note.

Jernej Oblak na basakord orglicah.

Predlagamo pesmi, ki bi se jih rade naučile. Jernej in Olga napišeta zapis, po katerem igramo. Zapisi so prilagojeni za igranje orglic. Igramo prvi in drugi glas, Jernej pa igra spremljavo in skrbi za ritem. Na nastopih nas večkrat spremlja tudi s klavirjem ali klaviaturo.

Že naslednje leto sem začela igrati na orglice, ki imajo tudi poltone. Zdaj igram na orglice, ki so uglasene v C-duru, včasih tudi med skladbo zamenjamo v F-dur, odvisno od priredbe, ki jo naredi Jernej. Če ne igramo pravilno, nam zelo strokovno razloži glasbena pravila, ki se jih se moramo držati. Posvečamo se izboljševanju tehnike igranja. Na ta način dobiš spodbudo in dodatno veselje do igranja. Naučiti se moram sama, na vajah se usklajujemo. Moramo se potruditi, da bomo obdržale Jerneja, ki zdaj obiskuje že drugi letnik gimnazije.

Z več nastopi tudi preženeš tremo, vendar pri meni le-ta na javnih nastopih še vedno ostaja. Paziti moriš, da nimaš suhih ust, jesti ne smeš pred igranjem, da nimaš drobtin v orglicah, pa vodo je dobro imeti vedno pri roki.

Med vajami nas Jernej in Olga večkrat razvajata z odličnim izvajanjem. Priredila sta kar nekaj skladb, kot so npr. Cvetoče tulpe, Ples metuljev Wind of change. Ob poslušanju res uživamo.

Na Bralnici v Sokolskem domu leta 2015.

Vaje imamo enkrat tedensko izmenično po naših domovih. Prilagodimo se trenutni situaciji. Nekaj od mora si privoščimo le poleti in ob koncu leta.

V vseh letih se vam je zgodilo veliko nastopov. Se kakšnega še posebej spominjaš?

Maja 2017 smo našo vodjo Olgo presenetile na njenem praznovanju v cerkvi na Volči. Zaigrale smo ji pesem Samo enkrat imam 50 let, ki smo se jo naučile skupaj z Jernejem. Z novimi majicami, ki jih je naredila Nika, smo tudi poskrbele za novo podobo orgličark. Vaje smo imeli takrat, ko je Olga z možem potovala po Evropi.

Lepe spomine imam na naš prvi koncert oktobra 2017. S takim koncertom pridobiš na samozavesti, vesel si, da si koncert uspešno izvedel, da je bil lepo sprejet pri poslušalcih in da si bil sposoben odigrati toliko programa. Posnetek koncerta je na YouTube.

Zanimiva je bila izkušnja iz graščine v Polhovem Gradcu. Na belo nedeljo prireditvi tam Družinske Mozartove dneve. Na prireditvi je nastopal tudi svetovno znani violinist Matjaž Poravne. Ob spremljavi sestre na kitari je zaigral zares lepe skladbe. Po koncertu smo bili deležni velikonočne pogostitve.

Nastopali smo tudi z Lojzetom Peterletom. V Žireh smo vadili za nastop, ko je Lojze Peterle prišel mimo. Pridružil se nam je in skupaj smo zaigrali Čebelarja.

Ne smem pa pozabiti na nastope v Podobenem. Vsako leto organizirajo prireditev z naslovom Pod vaškim kozolcem. Uredijo pravo galerijo. Lani so imeli razstavo karikatur Borisa Oblaka. Program povezuje Jože Dolenc, ki je tudi član Poljanskih orgličarjev. V vseh letih igranja nas pridno spodbuja pri našem delu.

Dvakrat smo se udeležili tudi Cvitarijade v Zadru. Letos smo v Selcih igrali na prireditvi ob 110-letni-

ci čebelarstva v Selški dolini. Prav za ta nastop smo se naučili Avsenikovo Čebelarsko himno, zaigrali smo dve kitici. Še predno smo bili doma, je bila naša izvedba že objavljena na FC. Predsedniku Čebelar-ske zveze Slovenija, g. Boštjanu Noču, je bila tako všeč, da jo je posnel in objavil.

Petkrat smo se udeležili Mednarodnega festivala "Ah te orglice" v Mokronogu, kjer smo za nastop v letu 2016 prejeli zlato, v letu 2017 pa srebrno priznanje. Letošnji koncert je bil že večkrat predvajan na drugem programu Radia Slovenija.

Repertoarji naših nastopov so prilagojeni pri-ložnostim, ob katerih igramo. V primeru, da se kdo ne more udeležiti nastopa, temu primerno izberemo skladbe. Na komemoraciji v Železnikih smo zaigra-li pesmi z naslovi: Domovina, V ranem jutru, Šivala je deklica zvezdo, Ob tabornem ognju in Prečuden cvet, v novembru na Sori pa smo zaigrali: Poljanska dolina, Slovenija od kod lepote tvoje, Cvetje v jeseni.

Poudarek dajemo ljudskim skladbam in Avseniko-vim melodijam. V božičnem času igramo božične na-peve, na proslavah igramo domovinske in partizan-ske. Orglice so vsestranski instrument, lahko igraš različne zvrsti glasbe, le malo posluha moraš imeti.

Še kakšna misel za konec?

Letos smo imele 21 nastopov. Igranje orglic je ne-kaj za mojo dušo. Menim, da nikoli ni prepozno za razvijanje talenta, ki ga носиš v sebi.

Na začetku našega delovanja nismo razmišljali, koliko časa in kako bomo igrali. To pride kar samo od sebe in tako teče že skoraj peto leto.

Sedaj snemamo svoj prvi CD z naslovom TAM SEM DOMA. Posneli smo že sedem skladb, bo jih 15. Posneli bomo naslednje skladbe: Orglice, Ples metuljev, Slovenija od kod lepote tvoje, Tam sem jaz doma, Večer na Robleku, Čakala bom, Domovina, Slovenec sem, Selška dolina, Veselo v Kamnik, Po-ljanska dolina, Cvetje v jeseni, Igral sem na orglice, Tam kjer murke cveto, Ostanimo prijatelji.

Za drugo leto pripravljamo nov samostojni koncert.

SONČKI DOBROTE

Danica Jelenc

Sončki dobrote so dobrodelna organizacija, ki deluje kot sekcija KUD France Koblar. Že več kot desetletje se člani Sončkov trudijo, da s svojimi žarki dobrote pričarajo nasmeh na obraz tistim, ki se znajdejo v takšnih ali drugačnih stiskah. Od kje ideja za delovanje takšne organizacije in o njihovem delu sem na kratko poklepetala z eno izmed članic Sončkov dobrote Majdo Tolar.

Sončki dobrote – od kod ideja, kaj je poslanstvo Sončkov?

Ideja, da bi v Železnikih organizirali dobrodelni koncert, se je porodila na enem izmed druženj z našimi prijatelji iz Pivke. To so člani Kvinteta Sonček, ki so vsakoletni gostje na našem koncertu. Niso le dobri pevci, ampak so tudi pobudniki in organizatorji dobrodelnih koncertov in akcij v svojem domačem kraju. Pred dvanajstimi leti so nas povabili na dobrodelni koncert v Pivko, ki so ga oni organizirali. Pa smo si mislili, oni so »sončki« v Pivki, mi pa bodimo »sončki« v Železnikih. In že leta 2009 smo organizirali v Železnikih 1. dobrodelni koncert Sončki dobrote. Naše poslanstvo je, da pomagamo ljudem v stiski in da se začnemo zavedati, da so med nami ljudje, ki potrebujejo pomoč.

Delujete že 11 let. Kaj se je od samih začetkov do danes spremenilo pri vašem delu?

Nič kaj dosti. Vsako leto organiziramo en dobrodelni koncert. Vsako leto nekomu pomagamo prebroditi trenutno stisko. Še največja sprememba je v tem, da smo pred leti zaradi lažjega delovanja začeli delovati kot sekcija pri KUD France Koblar iz Železnikov.

Kako lahko postaneš član Sončkov dobrote oziroma na kakšen način ste se zbrali skupaj?

Glasba razveseljuje, osrečuje in povezuje ljudi. Tako nas je povezala s člani Kvinteta Sonček iz Pivke. Naša glasbena srečanja so prerasla v prijateljska druženja. Na enem izmed druženj se je porodila ideja o dobrodelnem koncertu v Železnikih.

Ansambel Obekrainerji.

sopranistka Mojca Bedenik

Sončki dobrote smo torej skupina ljudi, ki je začela delovati pod tem imenom, ko smo pričeli z organizacijo dobrodelnih koncertov. V vseh letih delovanja se nas je v skupini Sončki dobrote nekaj zamenjalo. Tisti, ki niso več z nami, so ostali naši podporniki.

Pridobili smo pa tudi nekaj novih članov. Trenutno nas je v skupini 18.

Vaša glavna naloga je organizacija vsakoletnega koncerta. Kako potekajo priprave, saj je organizacija koncerta s toliko nastopajočimi kar težek projekt?

Organizacija koncerta je velik zalogaj. Na koncert se po malem pripravljamo celo leto. Naloge imamo že razdeljene. Vsak natančno ve, za kaj mora poskrbeti. Med zahtevnejše naloge sodijo:

- iskanje nastopajočih,
- oblikovanje programa in veznega besedila,
- stik s prejemniki pomoči,
- stik z mediji,
- priprava pogostitve za nastopajoče, ...

Potem je tu še vrsta t.i. drobnih nalog, ki morajo biti opravljene. Če sami česa ne zmoremo, prosimo za pomoč in nihče nam je ne odkloni.

Zdi se mi, da z leti tudi pridobivate na prepoznavnosti, da smo se vsi skupaj vedno bolj začeli zavedati, da s prostovoljnim prispevkom lahko marsikomu obrneš življenje na bolje, da ga doseže žarek dobrote ...

V enajstih letih smo pomagali že mnogim. V glav-

Kvintet Sonček.

Moški pevski zbor Alpina Žiri.

nem so bile to invalidne osebe. Vse so v določenem trenutku potrebovale nek trenuten vzgib, pomoč, da so se postavile na svoje noge. Sedaj pa peljejo svojo zgodbo naprej.

Kako sodelujete z mediji, saj vemo, da je obisk prireditve v glavnem odvisen od dobrega oglaševanja? Ali vam mediji pridejo nasproti, glede na to, da je to dobrodelna prireditev in da vi vse delate prostovoljno?

Naše delo je že kolikor toliko utečeno. So člani, ki skrbijo za stik z mediji. Vsako leto smo bolj prodorni. Sprva smo oglaševali le na Radiu Sora. Letos pa smo oglaševali tudi na Radiu ena, Aktual, Vese-ljak, ... Toliko časa smo vztrajali, da sedaj oglašujejo brezplačno. Imamo prepoznaven plakat, o naših akcijah poročamo v lokalni časopisih. Skratka, trudimo se. Vse delamo prostovoljno.

Letošnji koncert je bil prav gotovo nekaj posebnega, saj ste zbirali sredstva za pomoč tetraplegiku Aljošu. Ali ste zadovoljni z odzivom?

Več kot zadovoljni. Pričakovali smo velik odziv, toda tako velikega pa ne. Že pred koncertom so se na nas obračali ljudje z željo, da bi pomagali. Tako se

je do sobote, ko je bil koncert, na našem računu za pomoč Aljošu zbralo približno 10.000 €, na koncertu in po njem pa se je nabralo še dodatnih 5.000 €. Tako visokega zneska res nismo pričakovali, saj je v jesenskem času potekalo že kar nekaj akcij in prireditev v kraju, na katerih se je zbirala pomoč za Aljoša. Dokazali smo, da v naši dolini znamo stopiti skupaj. Mora pa biti nekdo, ki vse skupaj vzame v svoje roke in zapelje v pravo smer.

Za konec pa še vprašanje – ali je zasnova koncerta Sončki dobrote 2020 že pripravljena?

Zasnova koncerta za naslednje leto je v glavnem že načrtovana. Celotno za leto 2021 imamo že nekaj nastopajočih. Če hočeš, da na koncertu nastopi kakšen znan ansambel, ga je potrebno rezervirati vsaj dve leti vnaprej.

Za konec vam želim, da bi sonce dobrote s svojimi žarki doseglo vse tiste, ki rabijo pomoč in jim vsaj za trenutek ogreje njihovo pot ... Najlepša hvala, da si si vzela čas zame in to ravno v času, ko je za vse vas največ dela.

ŽE DIŠI PO PRAZNIKI!

Andreja Thaler

Čarobni praznični dnevi ... čas za družino in prijatelje, omamno dišeče dobrote, obisk okrašenih prestolnic, preživljanje večerov pod toplo odejo v družbi dobre knjige ... to je moja definicija decembra.

Pred nami je najbolj čaroben mesec v letu. Čas, ki ga preživimo v krogu najbližjih, ko na jedilnik brez slabe vesti dodamo kakšno dobroto več, preberemo kakšno dobro knjigo, na kateri se je med letom zaradi časovne stiske nabiral prah ... Zame je to čas, ko se svet vsaj za trenutek umiri, vonj cimeta, kuhanega vina in drugih dobrot pa mi nariše nasmeh na obraz.

December je idealen mesec, da se skupaj z najbližjimi odpravimo na izlet – ti imajo v tem pravljicnem vzdušju prav poseben čar. Sama se v prazničnih dneh najraje odpravim v večje prestolnice, ki me vsako leto znova prepričajo s čudovito okrasitvijo

in pestro ponudbo. Med najlepša mesta zagotovo sodi Ljubljana, ki je v petek, 29. 11., že prižgala lučke in prebudila središče mesta. Mesto vsako leto navdušuje z živahnimi prazničnimi sejmi in številnimi brezplačnimi prireditvami, ki se odvijajo v starem mestnem jedru. V veselem decembru priporočam ogled božičnih jaslí, ki jih tradicionalno postavijo frančiškani v cerkvi na Prešernovem trgu v Ljubljani. Priporočam tudi sprehod na Ljubljanski grad, kjer si boste iz ptičje perspektive ogledali razsvetljeno Ljubljano. Na spletni strani visit.ljubljana.com si lahko ogledate spored pestrega glasbenega programa,

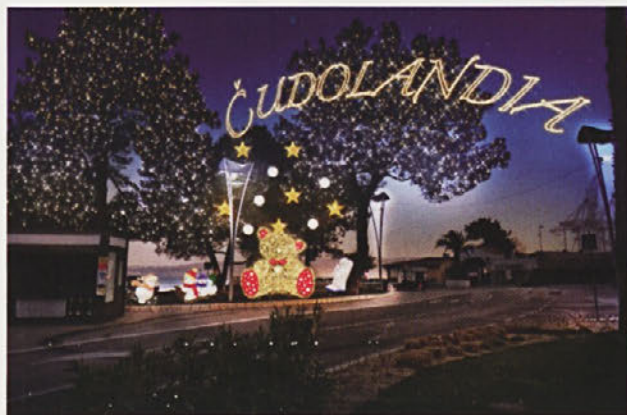

Silvestrovanje v Ljubljani.

tudi letos pa bo organizirano silvestrovanje na prostem. Če vas ne moti pretirana gneča, je vstop v novo leto v središču mesta zanimiva izbira.

Dunaj, Salzburg, Budimpešta ... No, ob naštevanju vseh teh krajev mi misli uhajajo k vprašanju, zakaj december ni nekoliko daljši ...

Z bogato okrašenimi ulicami vas v decembru pričaka tudi Kranjska Gora, ki se pozimi spremeni v pravljичno alpsko vasico. Bogat adventni program obljublja vse do najdaljše noči v letu. Za čarobno vzdušje pod palmami pa priporočam obisk Čudolandije v Kopru – na voljo sta kar dve drsališči, lučka pri lučki, razsvetljene figure in pester praznični program.

Vir: <http://otroskeprireditve.si/kategorije/pravljicna-dezela/cudolandija/>

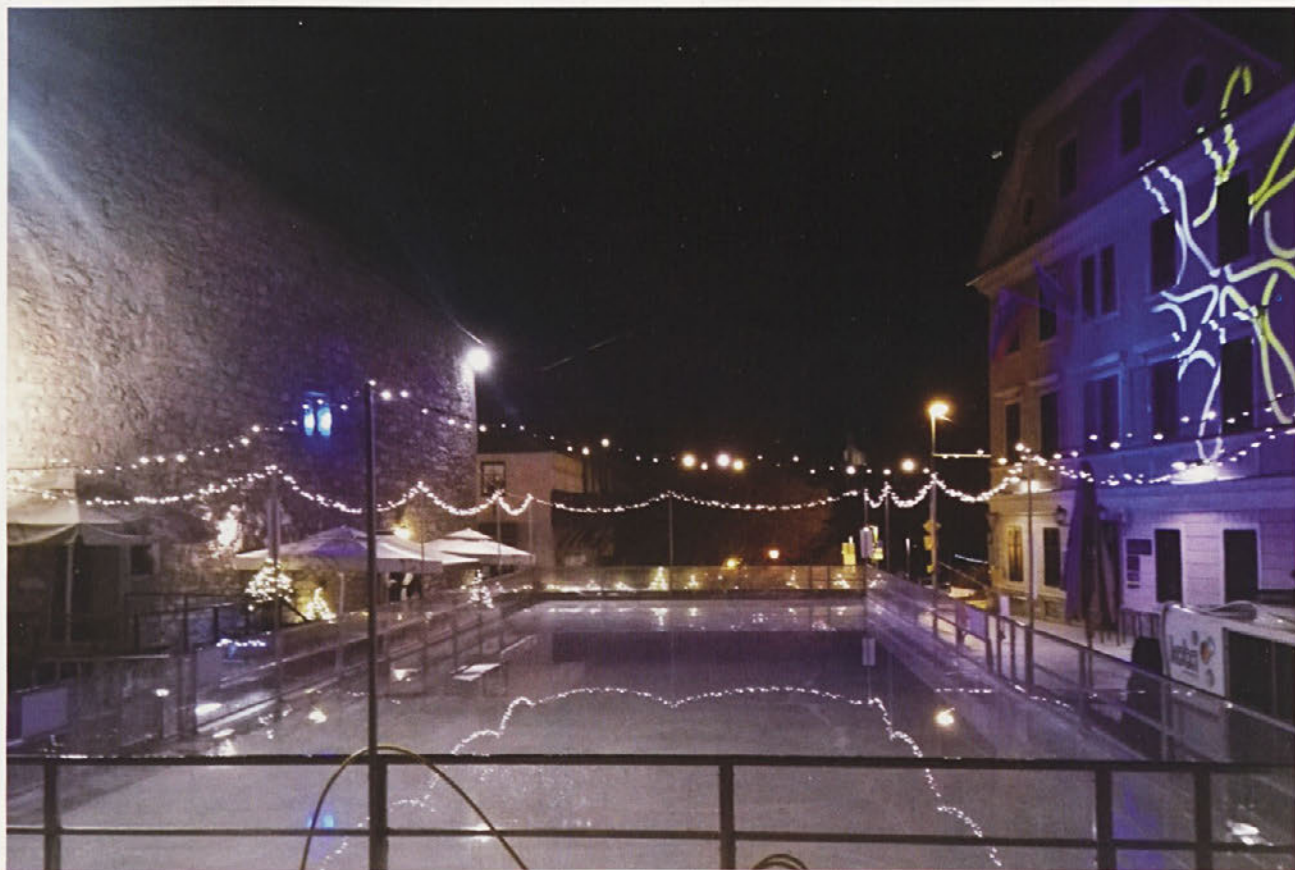
V nam bližnji Škofji Loki pa se je na zadnji novembrski dan v sklopu decembrskega festivala »Loka v snegu«, odprlo mestno drsališče, ki bo na voljo vse do 30. januarja 2020. Drsanje je brezplačno, plača se le izposoja drsalk. Vsi ljubitelji drsanja, toplo vabljeni. Za vse ostale pa je na voljo pestra kulinarčna ponudba.

Kamor koli se boste odpravili, vam želim, da se imate »praznično-čarobno«.

Želim vam čudovite praznike v krogu najbližjih in uspešno premagovanje vseh izzivov, ki nam sledijo v letu 2020!

Zagreb. (vir siol.net)

Drsališče v Škofji Loki.

BILO JE NEKOČ ...

V Retečah so včasih izdelovali take štedilnike. Verjetno ga kdo še danes uporablja.

*Da bi gledali s srcem,
da bi prepoznali dragocenost časa,
da bi imeli srečo, zdravje, mir
in da bi soustvarjali lepe trenutke, ki se jih bomo ob
letu z veseljem spominjali.*

Uredniški odbor

DOMEL

Domel, proizvodnja elektromotorjev in gospodinjskih aparatov Železniki, d.o.o., Otoki 21, 4228 Železniki, Slovenija

tel.: +386 4 51 17 100, fax: +386 4 51 17 106, info@domel.com; www.domel.com

MOZAIK - brezplačno glasilo podjetja Domel, d.o.o.; naslov uredništva: Glasilo Mozaik - Domel, Otoki 21, 4228 Železniki

tel.: 04 51 17 173, fax: 04 51 17 106, e-mail: ales.markelj@domel.com.

Odgovorni urednik: Aleš Markelj

Glavna urednica: Romana Lotrič

Člani odbora: Tadeja Bergant, Barbara Debeljak, Nataša Dolenec, Nina Drol, Anita Habjan, Danica Jelenc, Janja Kozjek, Aleksander Volf, Roman Megušar, Andreja Thaler;

Foto: Barbara Debeljak, Anita Habjan, Janez Rihtaršič, Igor Mohorič Bonča, Gašper Čemažar, Jana Jocif, Andrej Tarfila, arhiv Francetovi orgličarji, Luka Esenko, Žiga

Pišlar, Davor Rostuhar, arhiv Domel

Grafično oblikovanje: Nina Drol s.p.

Lektorica: Majda Tolar

Tisk: Tiskarna GTO Košir; leto 2019, številka 5; letnik 39, Izvodov: 1850

Stališča avtorjev ne odražajo nujno stališč uredništva.

NAGRADNA KRIŽANKA

KRIŽANKO SESTAVILA J.Ž.	upad morske vode	izumrl zemelj, plazilec	vzglavnik	Oleg Vidov	vrsta iglavca	grška črka	rimski stanovan. hiša		Lidija Osterc	krma za konje	prostor v cerkvi za pevce		oseba iz biblije	ost	kar se očita
moštveni šport z žogo		21						del krožnice odp.tel. poškodba				organ vida			
31. 12.								28				temni del dneva nadzemni del repe			
glavni števniki	7			grško brenkalo otok čar. Kirke					Verdijeva opera matemat. izraz	22					
slovenski pisatelj (Juš)						slovenska pevka (Erbus)			13		Sokratov tožnik 3. in 1. samoglas.				
največji kontinent						sl. odboj. Kozamer.				Ivan Tavčar			avto. ozn. Celja ime več papežev	23	
	sl. smučar. (Drev) nadav, naplačilo				središče vrtenja element mukanja			oče nizek žen. glas				hokejski plošček kinemato- graf	1		
ameriška fil. igral. Gardner		15		plemeniti ovni Ken. nac. park				2			kemijski institut pomota, kiks			neprofesi- onalec, laik	
odgovor na kontro			Tine Urnaut črni hrast		država na Balkanu Ivi Korošec								3		Lirska pesem
grški bog vojne			16		Krčevit jok Slavko Ivančič					Anton Novak			Mitja Gasparini sl.mesto v primorju	25	
	materija, snov	ljudstvo v Pirenejskih risova samica						staro mesto v Dalmaciji	lopatica za čiščenje pluga	dragocen kelih zdrav. za koz. bol.					
znameniti vodnjak v Rimu		10			češka znam.avt. kem. znak za železo	12						sl. pevec Pestner			
alkoholna pijača					majhen fant del jedil. pribora					18		domača žival		4	
vrhunski športnik			pripradnik fare	Žitnik Edvard naš balon. Šorn		ribje jajčece 1. in 4. samoglas.						stoletje gorstvo v sloveniji			
več zaporednih strelav					del Vietnama pentlja pri pletanju						avto. ozn. Kranja nikalnica		naša alpska reka		sl. kolesar (Roglič)
	otok v Jadrano	glas. naj. oddaje zdravnik za ušesa						sladkovod- na riba	rus. bal. Pavlova Adamova družica				kratica za recept		6
rojstni kraj Ivana Groharja	17			11			lovski pes silno močan človek	5			24		100 m² Niko Lotrič		
slovenska igralka Rina				sl. mesto s cementarno Aonec							gorovje v J Ameriki				
odprtina v steni					turško m. ime gora v Karavankah		27				nezakonit vstop staro ime za Tajske		19		
Bojan Adamič	26		vrsta metulja figura pri četvorki					egipčan. bog umetnikov	nadležna žuželka				Vinko Ošlak		
glavno mesto Grčije						avto. ozn. Kopra Lado Troha			irski brinovce neubran. servis	20			Noni Žunec Nada Dolenc		
	latinski veznik			kork	9			8		mozolja- vost					
	kemijski znak za renij				knjiga zemljevi- dov		14			čebelji izdelek					

Nagrade za novoletno križanko:

1. nagrada: knjiga Slovenija v presežnikih
2. nagrada: nahrbtnik
3. nagrada: piknik dekca
4. nagrada: dežnik in majčka

Kuponek s pravilno rešenim geslom pošljite ali oddajte do 24. 1. 2020 v kadroviski oddelki (Janja Kozjek), izžrebani nagradi (ke) bodo o nagradi pisno obveščeni do 31. 1. 2020, imena nagradencev pa bodo objavljena tudi v prvem naslednjem glasilu Mozaik.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28

Prilimek in ime

Naslov

DOMEL

*Vesel božič
in srečno novo leto*

